

Dijital Geçmişin İnternet Erişiminden Kaldırılması “Unutulma Hakkı” ve Türk Hukukunda Görünümü

Muhammed Emin Karakaş

Lisans Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi, emnkrks123@gmail.com

Makale Bilgileri	ÖZ
<p>Makale Geçmişi Geliş: 03.12.2020 Kabul: 30.12.2020 Yayın: 31.12.2020</p> <p>Anahtar Kelimeler: Unutulma hakkı, kişisel veri, ifade özgürlüğü, Google, Avrupa Birliği Adalet Divanı</p>	<p>Günümüzde, internet kullanımı dünyanın her yerine yayılmış ve bireylerin çok kısa sürede internete erişim sağlayabilmesi mümkün hale gelmiştir. Bunun neticesinde, internet ortamındaki hak ihlalleri artmıştır. Bu bağlamda kişisel verilerin korunması hakkının daha özel bir görünümü olan unutulma hakkı, yeniden tartışılmaya başlamıştır. Avrupa Birliği Adalet Divanı tarafından 13 Mayıs 2014 tarihinde verilen Google-Spain kararı, internetteki arama sonuçlarından bağlantı kaldırmayı sağlayan unutulma hakkının hukuken tanınmasını sağlamıştır. Sonuç olarak başta Google olmak üzere diğer arama motorları da unutulma hakkını uygulamakla yükümlü kılınmıştır. Unutulma hakkı, Google tarafından küresel olarak uygulanmamaktadır. Bir başka deyişle yalnızca talebin yapıldığı ülke ve Avrupa içerisinde uygulanmaktadır. Bu durum ise birçok eleştiri almıştır. Ayrıca unutulma hakkının ifade özgürlüğü hakkı ile çatışması nedeniyle uygulanmaması gerektiği konusunda da tartışmalar mevcuttur. Unutulma hakkı, yalnızca Avrupa Birliği ülkeleri arasında bağlayıcı bir haktır. Bununla beraber Avrupa Birliği üyesi olmayan ülkeler tarafından da rağbet görmektedir.</p>

Removal of Digital History from Internet Access “Right to be Forgotten” and Appearance in Turkish Law

Article Info	ABSTRACT
<p>Article History Received: 03.12.2020 Accepted: 30.12.2020 Published: 31.12.2020</p> <p>Keywords: The right to be forgotten, personal data, freedom of expression, Google, Court of Justice of the European Union</p>	<p>Today, usage of the internet is spread all over the world and it became possible for individuals to connect to the internet. Hence, abuses of the rights on the internet increased. In this sense, the right to be forgotten, which is a more special aspect of the right to protection of the personal data, is started to be discussed again. Google-Spain decision made by the Court of Justice of the European Union on 13 May 2014, ensured judicial recognition of the right to be forgotten, which allows the connection made by using research history to be removed. Consequently, initially Google, all the internet browsers are also held responsible for judicial recognition of the right to be forgotten. The right to be forgotten is being applied by Google globally. In other words, it is applied only in the country where the claim was filed and Europe. This situation drew a lot of criticism. There are also debates that the right to be forgotten should not be implemented because of its conflict with the right to freedom of expression. The right to be forgotten, is a binding right among merely the European Union countries. Nevertheless, this right is in demand by non- European Union countries as well.</p>

Atıf/Citation: Karakaş, M.E. “Dijital Geçmişin İnternet Erişiminden Kaldırılması “Unutulma Hakkı” ve Türk Hukukunda Görünümü”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 3, S. 2, 2020, 262-289.

“This article is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0)”

GİRİŞ

İnsanların doğasında özgürce yaşama isteği vardır. Özgürlük kavramının içeriği ise dünyanın değişimiyle beraber farklılaşmaktadır. Eski zamanlarda köle olan insanlar, efendilerinin esareti altında yaşamaktayken günümüzdeki insanlar teknolojinin, internetin ve hatta bilginin esareti altında yaşamaktadır. Nitekim dijital hafızada yer alan bazı veriler, özgülendikleri amaçlar dışında kullanılmaya müsait olmakla beraber kötü niyetli kişiler tarafından da ele geçirilebilmektedir. Bunun sonucunda ise kişiler, maddi ve manevi varlığını özgürce geliştirememektedirler. Kişisel verilerin korunması kavramı, söz konusu verilerin korunmaya muhtaç olduğunun anlaşılmasından itibaren hukuk sahnesine çıkmıştır.

Teknoloji ve internetin küresel çapta yaygınlaşması, bazı hakların daha çok ihlal edilmesine yol açmıştır. Özel yaşamın gizliliği hakkı, bu hakların başında gelmektedir. Zira günümüzde 4,57 milyar insanın aktif olarak internet kullandığı belirtilmektedir.¹ Bunun sonucunda kişilerin özel alanları daha fazla risk altında kalmaktadır. Bu noktada özel yaşamın gizliliği hakkının doğal bir uzantısı olan unutulma hakkı ortaya çıkmıştır. Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın (ABAD) 2014 tarihinde verdiği bir karara konu olan unutulma hakkı, ilk kez bu karar ile açık olarak kabul edilmiştir. Söz konusu kararla beraber arama motorlarında bulunan ve kişilerin haklarını ihlal eden veriler, Google tarafından yapılan bir değerlendirme ile erişimden kaldırılacaktır.

Bu çalışmada, teknolojik gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan kişisel verilerin korunması hakkı incelenecek, ardından internet kullanımının yaygınlaşmasıyla beraber gündeme gelen ve kişisel verilerin korunması hakkının doğal bir uzantısı olarak da nitelendirilebilen unutulma hakkının ABAD “Google” kararı ile ortaya çıkışına değinilecektir. Sonrasında unutulma hakkının ortaya çıkış nedenleri incelenerek devamında bu hakkın kapsamı ve uygulanması ele alınacak ve son olarak söz konusu unutulma hakkının Türk hukukundaki görünümünden bahsedilerek Yargıtay, Anayasa Mahkemesi ve Kişisel Verileri Koruma Kurumunun kararları tartışılacaktır.

I. KİŞİSEL VERİ KAVRAMI VE KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI

A. Kişisel Verilerin Korunmaya Değer Bir Hak Olması

Sır saklama yükümlülüğü erdemli bir insan davranışı olarak tarih boyunca var olmuştur. Bireyler, özel yaşamlarına ait olan kişisel bilgilerini bazen diğer bireylerle paylaşmak zorunda kalmıştır. Bu gizli nitelikteki bilgilerin geçmişteki depolama alanı olan insan hafızasının yerini günümüzde dijital hafıza almıştır. Teknolojik gelişmelere de bağlı olarak bilginin işlenmesi ve depolanması kolaylaşmış, bireylerin ve mal ve hizmet sağlayıcılarının ticari, sosyolojik, güvenlik, tıbbi ve benzeri nedenlerle bilgiye sahip olma isteği artmıştır.² Dijital cihazlarla internet erişiminin de yaygınlaşmasıyla beraber kişilerin fotoğraflarından ses kayıtlarına, serbest zaman

¹ <https://dijilopedi.com/2020-dunya-internet-sosyal-medya-ve-mobil-kullanim-istatistikleri-2-ceyrek/> (Erişim Tarihi: 22.11.2020).

² **Elmalca**, Hasan. “Bilişim Çağının Ortaya Çıkardığı Temel Bir İnsan Hakkı Olarak Unutulma Hakkı”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 65, S. 4, 2016, s. 1604.

aktivitelerinden ticari ürün tercihlerine kadar sanal ortamda birçok veri depolanmaktadır.³ Kapasite bakımından insan hafızasını geride bırakan dijital hafıza, tüm bu verileri saklayabilme potansiyeline sahiptir. Tüm bu durumlar insan hayatını kolaylaştırırken beraberinde de bir güvenlik tehdidi getirmektedir. Dijital mekanizmanın sınırlarımızı ifşa etmeyeceğinin bir garantisi yoktur. O halde bu tehdit karşısında kişilerin bilgilerinin muhafaza edilmesinde etkin rol oynayacak bir müessesenin olması gereklidir.⁴ Bu sebeplerle insan haklarının bir gereği olarak kişisel mahremiyetin ve kişiye ait gizli nitelikteki bilgilerinin koruma altına alınması tartışma konusu olmuştur.⁵ Bunun sonucunda kişisel veri ve kişisel verilerin korunması, ulusal ve uluslararası metinlerde yer almaya başlamıştır.

B. Kişisel Veri Kavramı

Kişisel veri hem uluslararası metinlerde hem de iç hukukta genel hatlarıyla tanımlanmıştır. Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü’nün (GDPR) “Tanımlar” başlıklı 4. maddesinde kişisel veri, “*tanımlanmış veya tanımlanabilir bir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgidir*” şeklinde ifade edilmiştir. Aynı şekilde 108 no’lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi’nde de benzer bir tanımlama olarak kişisel veri, “*kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişi (“ilgili kişi”) hakkındaki tüm bilgileri ifade eder*” şeklinde tanımlanmıştır.⁶ İç hukukta ise 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun (KVKK) “Tanımlar” başlıklı 3-d maddesinde kişisel veri, “*Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi*” olarak tanımlanmıştır. Görüldüğü üzere uluslararası düzenlemelerde yapılan tanımlar iç hukukumuzda da sirayet etmiştir. Kişisel verinin tanımı, belirli bir çerçeve çizilmek suretiyle yapılmış olup sınırlayıcı bir yaklaşımdan uzak durulmuştur.

Kanun koyucunun kişisel veri olabilecek bilgileri tek tek saymaması bilinçli olarak tercih edilmiştir. Zira kişilerin tanımlanmasında etkili olan bilgilerin her geçen gün daha da çeşitlenmesiyle beraber kişisel veri kavramının sınırları da bir o kadar genişlemektedir. Bununla beraber kişisel veri kapsamının, somut olaydaki bilginin niteliğine göre de tayin edilebilmesi mümkündür.⁷ Şu hâlde bir bilginin kişisel veri olarak kabul edilebilmesi için kanunda aranan iki şartın kümülatif olarak gerçekleşmesi gerekmektedir. Bunlar, kişinin kimliğinin belirli veya belirlenebilir olması ve verinin gerçek bir kişiye ait olmasıdır. Söz konusu kanunun yaptığı tanımlamadan hareketle tüzel kişilere ait bilgilerin kişisel veri kapsamına alınmadığı görülmektedir. Bahsi geçen maddenin gerekçesinde de kanunun kapsama alanı, “...*kişisel verileri işlenen gerçek kişiler ile bu verileri işleyen gerçek ve tüzel kişiler...*” olarak belirtilmiştir.⁸

³ **Salihpaşaoğlu**, Yaşar / **Değirmencioğlu**, Burcu. “Unutulma Hakkının Bir “İnsan Hakkı”na Dönüşme Yolculuğu”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 24, S. 2, 2020, s. 362-363.

⁴ Türkiye Büyük Millet Meclisi. “Sıra Sayısı: 117, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı (1/541) ve Adalet Komisyonu Raporu”, Yasama Dönemi: 26, Yasama Yılı:1, s. 4-5.

⁵ **Elmalca**, s. 1605.

⁶ Convention for The Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data. <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/0900001680078b37> (Erişim Tarihi: 23.12.2020).

⁷ Kişisel Verileri Koruma Kurumu. “Örneklerle Kişisel Verilerin Korunması”, *KVKK Yayınları No:29*, Ankara, 2019, s. 1. (Kısaltması: KVKK, Örneklerle Kişisel Verilerin Korunması).

⁸ Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı, s. 6.

Kişisel veri, kişinin kimliğini açığa çıkararak ve diğer bireylerden ayırt edilmesini sağlayan her türlü bilgidir. Bu bağlamda isim, imza, parmak izi, telefon numarası, adres gibi genel ayırt edici bilgilerin yanı sıra göz rengi, saç tipi, ayakkabı numarası, kronik hastalık, DNA, lakap gibi bilgiler de kişilerin kimliğinin belirlenmesi ve ayırt edilmesinde önemli bir rol üstlendiği için kişisel veri olabilir.⁹ Kanunda yapılan tanımlamada dikkat edilmesi gereken bir diğer husus da kişinin kimliğinin belirli veya belirlenebilir olmasından ne anlaşılması gerektiğidir. Kişinin kimliğinin belirli olması, mevcut verilerle bireyin tanımlanabilmesini ifade etmektedir. Kişinin kimliğinin belirlenebilir olması durumunda ise mevcut verilerle bireyin tanımlanması yapılamamakta ve bu tanımlamanın yapılabilmesi için katkı sağlayan her türlü makul bilgi kişisel veri kapsamına girmektedir.¹⁰

KVKK'nın 6. maddesinde özel nitelikli kişisel veriler yer almaktadır. Bu veriler mahiyeti gereği daha özel koruma usullerine göre işlenmektedir. Zira özel nitelikli veriler ifşa olduğu takdirde veri sahibinin toplum tarafından rencide edilmesine, ayrımcılığa uğramasına, aşağılanmasına ve mağdur edilmesine neden olabilmektedir.¹¹ Bu sebeple özel nitelikli kişisel veriler kanunda tek tek sayılmıştır. KVKK'nın 6(1) nolu maddesinde bu veriler, “*Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veridir*” şeklinde sıralanmıştır.

C. Kişisel Verilerin Korunması

Hakların ortaya çıkış sürecinin temelinde, o hakka duyulan ihtiyaç yatar. Özel hayatın gizliliği hakkının ortaya çıkışında da bireylerin mahremiyetinin korunması ihtiyacı vardır. Özellikle sanayi devriminin getirdiği şehirleşme, haberleşme ve basın-yayın faaliyetlerinin artmasıyla birlikte bireylerin özel hayatlarına olan müdahale de artmıştır. Bu bağlamda özel hayatın gizliliği hakkının hukuk sahnesine çıkış tarihi 18. yüzyıla denk gelmektedir.¹² Gelişen şartlar ve değişen koşulların neticesinde, özel hayatın gizliliği hakkının çeşitli özel görünümleri ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri de kişisel verilerin korunması hakkıdır.

Kişisel verilerin korunması ifadesi ilk olarak OECD'nin¹³ Özel Yaşamın Korunması ve Kişisel Verilerin Sınırötesi Akışına İlişkin Rehber İlkeleri başlıklı metninde yer almıştır.¹⁴ Metnin önsözünde, “*Büyük miktarda verilerin saniyeler içinde ulusal sınırlar boyunca ya da kıtalar arasında iletilmesini sağlayan otomatik veri işlemenin gelişmesi, kişisel verilerle ilgili olarak*

⁹ KVKK, Örneklerle Kişisel Verilerin Korunması, s. 3-4.

¹⁰ Guide to the General Data Protection Regulation (GDPR), 2018, s. 10. <https://ico.org.uk/media/for-organisations/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr-1-0.pdf> (Erişim Tarihi: 09.09.2020).

¹¹ **Kaya**, Cemil. “Avrupa Birliği Veri Koruma Direktifi Ekseninde Hassas (Kişisel) Veriler ve İşlenmesi”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. 69, S. 1-2, 2011, s. 318; Örneklerle Kişisel Verilerin Korunması, s. 19.

¹² **Efil**, Alper Yaser. *Özel Hayatın Gizliliğinin İhlali Suçu*, Birinci Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019, s. 72.

¹³ Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), 30 Eylül 1961 tarihinde Fransa'nın başkenti Paris'te kurulmuştur.

¹⁴ Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı, s. 6.

*gizlilik korumasının dikkate alınmasını gerekli kalmıştır*¹⁵ denilerek kişisel verilerin korunmaya değer olduğunun altı çizilmiştir. Daha sonra birçok uluslararası metinde¹⁶ kişisel verilerin korunmasına ilişkin esaslar ve ilkeler belirlenmiştir. Uluslararası alanda yapılan bu düzenlemeler iç hukukumuzu da etkilemiştir. Nitekim 2010 yılında yapılan anayasa değişikliği ile Anayasa'nın “*Özel hayatın gizliliği*” başlıklı 20. maddesine kişisel verilerin korunmasıyla ilgili bir fıkra eklenmiştir. Bahsi geçen fıkra, “*Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi kapsar*” demek suretiyle kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı, anayasal bir hak olarak ortaya çıkmıştır. Cümlelerin devamında ise söz konusu hakkın kapsamının belirtildiği görülmektedir.

Kişisel verilerin korunması kapsamında alınan tedbirlere uymayanlara karşı Türk Ceza Kanunun'da (TCK) çeşitli suçlar yer almaktadır. TCK'nın 135-138. maddelerinde¹⁷ kişisel verilerin hukuka aykırı olarak kaydedilmesi, verilmesi, ele geçirilmesi ve verileri yok etmeme suçları düzenlenmiştir. Bu durum kanunun gerekçesinde şöyle açıklanmıştır, “*Çağımızda kişilerle ilgili kayıtların bilgisayar ortamlarına geçirilip muhafaza edilmesi uygulamasına bazı kurum ve kuruluşlar tarafından başvurulmaktadır; hastanelerde hastalara, sigorta şirketlerinde sigortalılara, bankaların ve kredili alışveriş yapılan mağazaların müşterilerine ilişkin kayıtlar, böylece tutulmaktadır. Bu bilgilerin amaçları dışında kullanılmasından veya herhangi bir şekilde üçüncü şahısların eline geçerek hukuka aykırı olarak yararlanılmasından dolayı hakkında bilgi toplanan kişiler büyük zararlara uğrayabilmektedirler. Bu bakımdan, kişilerle ilgili bilgilerin hukuka aykırı olarak kayda alınması suç olarak tanımlanmıştır.*” Bahsi geçen maddelerde anılan suçları tüzel kişilerin işlemesi durumunda ise tüzel kişilere ilişkin güvenlik tedbirleri uygulanacaktır.

Yukarıda bahsedildiği gibi Anayasa'ya 2010 yılında eklenen fıkra, kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usullerin kanunla düzenleneceği belirtilmiştir. Bu bağlamda farklı komisyonlar tarafından 1989 yılından bu yana yapılan taslak çalışmaları, sonuçlarını 2016 yılında

¹⁵ OECD Guidelines on the Protection of Privacy and Transborder Flows of Personal Data. <https://www.oecd.org/internet/ieconomy/oecdguidelinesontheprotectionofprivacyandtransborderflowsopersonaldata.htm> (Erişim Tarihi: 10.09.2020).

¹⁶ **Bkz:** 108 No'lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerine Korunması Sözleşmesi; BM'nin Bilgisayarlarla İşlenen Kişisel Veri Dosyalarına İlişkin Rehber İlkeleri; 95/46/EC Sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi Direktifi.

¹⁷ TCK m.135, “*Hukuka aykırı olarak kişisel verileri kaydeden kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.*”; TCK m.136, “*Kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*”; TCK m.138, “*Kanunların belirlediği sürelerin geçmiş olmasına karşın verileri sistem içinde yok etmekle yükümlü olanlara görevlerini yerine getirmediklerinde bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası verilir.*”

vermiştir.¹⁸ Sözü geçen yılda 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.¹⁹

III. UNUTULMA HAKKI

A. Kavramsal Gelişme ve Avrupa Birliği Adalet Divanı’nın Google Kararı

Toplumlar tarihi süreç içerisinde çeşitli iletişim yolları ile birbirlerine haber göndermiştir. Dumanla gönderilen bir bilgidен posta güvercininin taşıdığı bir mektuba, okyanusları aşan gemilerde saklanan formüllerden develerle geçilen çöllerde paylaşılan sırlara kadar birçok haber zorlu ve uzunca bir süreçten sonra yerine ulaştırılabılmıştır. 1960’lı yıllarda, gelişen bilgisayar teknolojilerinin sonucunda yeni bir iletişim yolu olan internet ortaya çıkmış, bilginin ve haberin aktarımı saniyeler kadar kısa sürelerle evrilmiştir.²⁰ Günümüzde ise arama motorlarının, sosyal medyanın ve daha birçok internet sitesinin varlığı ve kolay erişilebilirliği neticesinde, neredeyse her bireyin internette bir verisi vardır. İşte bahsedilen bu verilere üçüncü kişilerin de erişim sağlayabilmesi kimi zaman veri sahibi bireyler için olumsuzluklara neden olmaktadır. Zira bu veriler, veri sahibinin duyulmasını istemediği veya hayat çizgisini belirlerken karşılaşmak istemediği deneyimleri içeriyor olabilir.²¹ Kısacası herkese açık bir görünümü olan veri, veri sahibinin bir sırrı veya hatırlamak istemediği bir bilgisi olabilir. Dolayısıyla bireylerin tüm bu verilerden bağımsız bir hayat sürmesi neredeyse kaçınılmazdır. Bunların sonucunda bireylerin, veri yığınlarının olumsuz etkilerine karşı korunma taleplerine ivedilikle cevap vermesi bakımından etkili olacak bir hakkın varlığı gerekli olmuştur.

Unutulma hakkı en basit tanımıyla, kişinin, kendisine ait verisinin internet erişiminden kaldırılmasını isteme hakkı²² ya da bireylere ait rahatsız edici içeriklerin arama motorlarından geri getirilmeyecek biçimde silinmesini talep etme hakkıdır.²³ Dijital geçmişin silinmesi de diyebileceğimiz unutulma hakkı, Avrupa Birliği Adalet Divanı’nın (ABAD) Google davasında çok önemli bir karara konu olmuş ve ilk kez silme hakkına ek olarak GDPR’de yer almıştır.²⁴ Söz konusu dava 1998 yılında meydana gelmiş bir olay üzerine ABAD’a taşınmıştır. İspanyol bir avukat olan Costeja Gonzáles, maddi durumundaki sıkıntı nedeniyle sosyal güvenlik borçlarını ödeyememiş ve bunun neticesinde Gonzáles’in evi açık artırma yolu ile satılmıştır.²⁵ Bu durum Katalonya’nın önemli bir gazetesi olan La Vanguardia’da duyurulmuştur.²⁶ Daha sonra Gonzáles

¹⁸ **Korkmaz**, İbrahim. “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Bir Değerlendirme” *TBB Dergisi*, Dönem: 2016, S.124, s. 86-87.

¹⁹ Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun No: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2016, RG: 07.04.2016/29677.

²⁰ **Kırık**, Ali Murat. *Yeni Medya Çağı Çerçevesinde Türkiye’de Televizyondan İnternete Dönüşüm ve Sosyal Paylaşım Ağlarında Gençlerin Konumu*, T.C. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı Radyo Televizyon Bilim Dalı Doktora Tezi, 2013, s. 130.

²¹ **Nalbantoğlu**, Seray. “Bir Temel Hak Olarak Unutulma Hakkı”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Yıl:9, S. 35, 2018, s. 589.

²² **Sözüer**, Eren. *Unutulma Hakkı İnsan Hakları Perspektifinden Bir İnceleme*, Birinci Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 7.

²³ **Nalbantoğlu**, s. 589.

²⁴ <https://gdpr-info.eu/issues/right-to-be-forgotten/> (Erişim Tarihi: 14.09.2020).

²⁵ <https://blog.lexpera.com.tr/gecmise-sunger-cekmek-unutulma-hakki/> (Erişim Tarihi: 17.09.2020).

²⁶ **Yavuz**, Can. *İnternet’teki Arama Sonuçlarından Kişisel Verilerin Kaldırılması Unutulma Hakkı*, Birinci Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016, s. 70.

işlerini yoluna koymuş ancak 2010 yılında kendi adı ile yapılan Google arama motoru sonuçlarında, söz konusu gazetede duyurulan sosyal güvenlik borçları nedeniyle evinin satıldığı haberleri çıkmıştır. Bunun neticesinde Gonzáles, İspanya Veri Koruma Ajansına başvurarak La Vanguardia gazetesi, Google İspanya ve Google A.Ş. hakkında şikâyetle bulunmuş ve bu bağlantıların gizlenmesini ya da kaldırılmasını talep etmiştir.²⁷ Ajans, gazeteyle ilgili olan şikâyeti reddetse de diğerlerini kabul etmiştir. Sonrasında dava Google İspanya ve Google A.Ş. tarafından temyize taşınmış ve görüş bildirilmesi için ABAD’a müracaat edilmiştir.²⁸

ABAD karara varırken AB Veri Koruma Yönergesi²⁹ ve AB Temel Haklar Şartına³⁰ dayanmıştır. Söz konusu kararda, “İnternet kullanıcısının, Google Arama Motoru aracılığıyla veri konusunun ismine dayalı bir arama yaparak elde ettiği sonuçlar listesinde, veri konusunun isminin geçtiği ve sosyal güvenlik borçlarının tahsiline ilişkin haciz davaları ile bağlantılı bir gayrimenkul açık artırması ilanını içeren bir günlük gazetenin internet üzerindeki arşivlerinde yer alan sayfalara ait linklerin görüntülenmesine ilişkin esas davadaki gibi bir durum dikkate alındığında, bu haberlerde yer alan bilgilerin, veri konusunun özel hayatına karşı hassasiyeti ve ilk yayınlamanın 16 yıl önce yapıldığı göz önünde bulundurulduğunda, bu kişinin ilgili bilginin artık bir liste aracılığıyla ismine bağlanmaması gerektiğine ilişkin hakka sahip olduğuna hükmedilmelidir. Bu nedenle, söz konusu davada, başvuran mahkemenin değinmesi gereken bir konu olsa da bu tür bir arama kapsamında kamunun bu bilgiye erişiminde üstün bir çıkarı olduğunu doğrulayan belirli nedenler bulunmadığından, 95/46 sayılı Direktif’in 12’nci (b) bendi ve 14’üncü maddesinin birinci paragrafının (a) bendi gereğince, veri konusu, bu linklerin sonuçlar listesinden kaldırılmasını gerekli kılabilir.”³¹ denilmek suretiyle haberin güncelliğini yitirdiği belirtilmiş ve somut olayda veri sahibinin özel hayatına karşı gösterilmesi gereken hassasiyet, kamunun bilgiye erişme hakkından daha üstün tutulmuştur. Sonuç olarak Gonzáles’in ismiyle yapılan aramalarda, arama motorlarında çıkan bağlantıların listeden kaldırılması kararı verilmiştir. Bahsi geçen karar, unutulma hakkının kabul edilmesinde bir kilometre taşı olmuş ve unutulma hakkı Avrupa’da birçok ülkede uygulanmaya başlamıştır.³²

ABAD’ın bu kararından sonra GDPR’de “right to be forgotten” olarak yer alan söz konusu hak, Türk hukuk terminolojisine de “unutulma hakkı” olarak geçmiştir. Tüm bu durumlar çerçevesinde unutulma hakkı, “bireyin internet ortamında yer alan ve üçüncü kişilerin bilmesini

²⁷ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Mahkeme İçtihadına İlişkin Bilgi Notu, “Google Spain SL ve Google Inc. / Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) ve Mario Costeja González- C-131/12”, S. 174, Mayıs, 2014.

²⁸ **Akkurt**, Sinan Sami. “17.06.2015Tarih, E. 2014/4-56, K. 2015/1679 Sayılı Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı ve Mukayeseli Hukuk Çerçevesinde Unutulma Hakkı”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 65, S. 4, 2016, s. 2610.

²⁹ Avrupa Parlamentosu’nun ve Avrupa Konseyi’nin kişisel verilerin işlenmesine ilişkin olarak bireylerin korunması ve bu verilerin serbest dolaşımı hakkındaki 1995 tarihli ve 95/46/EC sayılı Yönergesi.

³⁰ Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı madde 8: “...Herkes, kendisi hakkında toplanmış verilere erişme ve bunları düzeltirme hakkına sahiptir.”

³¹ https://abgm.adalet.gov.tr/abadaletdivani/belgeler/karar_13.pdf (Erişim Tarihi: 18.09.2020).

³² **Yavuz**, s. 69.

istemediği kişisel verilerinin silinmesini, dolayısıyla dijital dünyada unutulmayı, hatırlanmamayı isteme hakkı” olarak tanımlanabilir.³³

B. Unutulma Hakkına Duyulan İhtiyaç

1. Kişilerin Geleceklerini Serbestçe Tayin Etmek İstemesi

İnsanlar yaşamını en iyi şekilde sürdürmek ister. Ancak bazen hayatın olağan akışı içerisinde istenmeyen durumlarla karşılaşabilmektedirler. Örneğin, kişinin ismi bir suça karışmış veya yüz kızartıcı bir durumla karşı karşıya kalmış olabilir. Bunun neticesinde söz konusu kişiye ilişkin internette yer alan haberler, kişinin geçmişinden bağımsız bir hayat çizgisi belirlemesine engel teşkil etmektedir. Zira bu veriler birçok kişi tarafından görülmekte, kaydedilmekte ve yayılmaktadır. Dolayısıyla unutulmanın esiri olan insan hafızasının karşısında hiçbir veriyi unutmayan ve saklayan dijital bellek, geçmişinden bağımsız yeni bir sayfa açmak isteyen kişilerin karşısına adeta bir anımsatıcı gibi çıkmaktadır.³⁴ Nitekim özünde insanları ihya etmek olan hukuk sistemleri, suça karışmış kişilerin de topluma yeniden adapte olabilmesi ve hayatlarına temiz bir sayfa açabilmesi için unutulma hakkını uygulamaktadır.

Unutulma hakkına olan ihtiyacın bir göstergesi çevrim içi itibarı düzeltmek için kurulmuş ve faaliyet gösteren müesseselerdir. Online itibar yönetimi (reputation management), veri sahiplerinin Google arama sonuçlarında çıkan olumsuz haberlerini sildirmek veya kaldırmak için kişi veya kurumlarca yapılan bir çalışmadır.³⁵ Özellikle veri sahipleri hakkında yapılan yanlış ve itibar zedeleyici haberler, kişilerin çalışma hayatından sosyal hayatına kadar geniş bir ölçekte olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. İşte bu durumda online itibar yönetimi, müşterilerinin internette yer alan içeriklerini araştırarak ortaya çıkan olumsuz sonuçları kaldırmak için çalışmaktadır.³⁶ Tüm bu nedenler yalnızca internet çağındaki insanların değil, şirketlerin ve kurumların da unutulma hakkına duyduğu ihtiyacı gözler önüne sermektedir.

2. Dünyadaki İnternet Kullanımı ve Google Şeffaflık Raporu

We Are Social³⁷ tarafından yayınlanan “2020 2. Çeyrek Dünya İnternet Kullanım İstatistikleri” raporuna göre dünya nüfusunun %59’unu oluşturan 4,57 milyar insan aktif olarak internet kullanmaktadır.³⁸ Dijital ortama veri yüklemenin de bir tıklama kadar kolay olduğu düşünüldüğünde internette yer alan kişisel verilerin sayısı her geçen gün daha da artmaktadır. Aynı zamanda internet kullanıcısı olmayan bireylerin kişisel verileri de üçüncü kişiler tarafından dijital belleğe aktarılabilir. Bu veriler bazı durumlarda kişilerin iradesi dışında zorunlu olarak da paylaşılmaktadır. Örneğin üye olmak istenilen internet sitesinin talep ettiği kişisel veriler

³³ **Akgül**, Aydın. “Kişisel Verilerin Korunmasında Yeni Bir Hak: “Unutulma Hakkı” ve AB Adalet Divanı’nın Google Kararı”, *TBB Dergisi*, Dönem: 2016, S. 116, s. 17.

³⁴ **Salihpaşaoğlu/Değirmencioğlu**, s. 368.

³⁵ <https://www.celilcan.net/google-itibar-yonetimi/> (Erişim Tarihi: 26.09.2020).

³⁶ **Yavuz**, s. 41.

³⁷ Amacı insanları ve markaları anlamlı yollarla birbirlerine bağlamak olan küresel bir şirket. 2008 yılında Londra’da kurulmuştur.

³⁸ <https://dijilopedi.com/2020-dunya-internet-sosyal-medya-ve-mobil-kullanim-istatistikleri-2-ceyrek/> (Erişim Tarihi: 26.09.2020).

paylaşılmadıkça o siteye üye olunamadığı için bireyler kişisel verilerini paylaşmak durumunda kalmaktadır. Netice olarak karşımıza yığınlar dolusu veri çıkmaktadır.

Aynı raporun bir diğer istatistiği olan dünya sosyal medya kullanımı ise hemen hemen dünya nüfusunun yarısı olan 3,81 milyar kişiye denk gelmektedir. Sosyal medyada paylaşılmakta olan fotoğraf, konum, iş ve öğrenim hayatına dair bilgiler ve bunun gibi birçok veri her geçen gün daha da artmaktadır. Veri paylaşımının son derece kolay olduğu internet çağında ise veri sahiplerine tanınması gereken hak, arama motorlarında kişinin ismiyle yapılan aramalarda çıkan sonuçları silecek bir mekanizmadır.

Google, ABAD tarafından 2014 yılında verilen unutulma hakkı kararından sonra kullanıcılar tarafından oluşturulan listeden kaldırma taleplerini değerlendirmektedir. Aynı zamanda söz konusu tarihten bugüne kadar bu haktan yararlanmak isteyenlerin başvuru talepleri ve neticelerini istatistiksel olarak hesaplamaktadır. 2014 yılından günümüze kadar toplam 3.807.772 URL'nin³⁹ listeden kaldırılması talep edilmiş ve bunların %56'sı haklı bir talep olarak değerlendirilerek arama sonuçlarından kaldırılmıştır.⁴⁰ Kaldırılmayan bağlantılar için dava yoluna gidebilmek mümkündür. Toplam talep sayısı göz önüne alındığında unutulma hakkının gerçek bir ihtiyaç olduğu aşikardır.

C. Kapsam

1. Hukuki Çerçeve

ABAD, Google kararında büyük ölçüde 95/46 sayılı Direktif'in hükümlerine dayanmıştır. Söz konusu Direktif'in 12. maddesinde, özellikle verinin eksik veya yanlış yapısı yüzünden Direktif'in hükümlerine uymadığı durumlarda anılan verilerin engellenmesi, silinmesi ya da uygun olarak düzeltilmesinin talep edilebilmesi durumu yer almaktaydı.⁴¹ 2016 yılında kabul edilen GDPR ise yukarıda anılan 95/46 sayılı Direktif'i yürürlükten kaldırmış ve dijital çağa yönelik güncellenmiş bir rejim kurmuştur.⁴² GDPR'nin “*Düzeltilme ve silme*” başlıklı üçüncü bölümünde yer alan ve madde başlığında “*Right to erasure ('right to be forgotten')*” olarak belirtilip silme hakkına ek olarak yer alan unutulma hakkı, ABAD kararına konu olduktan sonra ilk kez açıkça GDPR'de yer almıştır.⁴³ Söz konusu hakkın düzenlendiği GDPR madde 17'de, “*Veri sahibinin kendisi ile ilgili kişisel verilerin herhangi bir gecikmeye mahal verilmeksizin silinmesini kontrolörden talep etme hakkı bulunur...*” denilerek unutulma hakkının veri sahiplerine tanındığı görülmektedir. Her şeyden önce söz konusu madde metninden hareketle “kontrolör” kavramından ne anlaşılması gerektiği tespit edilmelidir. Bu bağlamda verilerin işlenmesinde karar verme gücüne

³⁹ URL (Uniform Resource Loader), arama motorlarının adres çubuğunda bulunan bağlantı linkidir.

⁴⁰ Google Şeffaflık Raporu, Avrupa Gizlilik Yasası Kapsamında İçerik Kaldırma Talepleri. <https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview?hl=tr> (Erişim Tarihi: 27.09.2020).

⁴¹ Soysal, Tamer. “Unutulma Hakkının Avrupa Birliği'nin Genel Veri Koruma Tüzüğü Çerçevesinde İncelenmesi”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, Yıl: 7, Sayı: 13, s. 364.

⁴² Guadamuz, Andres. “Developing a Right to be Forgotten”, *EU Internet Law*, November 2017, pp. 12.

⁴³ Politou, Eugenia / Michota, Alexandra / Alepis, Efthimios / Pocs, Matthias / Patsakis, Constantinos. “Backups and the Right To Be Forgotten in the GDPR: An Uneasy Relationship”, *Computer Law & Security Review*, Volume 34, Issue 6, December 2018, pp. 2-3; The right to erasure or right to be forgotten under the GDPR explained and visualized <https://www.i-scoop.eu/gdpr/right-erasure-right-forgotten-gdpr/> (Erişim Tarihi: 23.12.2020).

sahip, amaç ve yöntemleri belirleyen herhangi bir organ kontrolör olabilecektir. ABAD tarafından verilen Google kararının gerekçesinde ise otomatik dizinleme, geçici depolama ve belirli bir tercih düzenine göre internet kullanıcılarının erişimine sunulan bilgilerin kişisel veri içermesi durumunda Google’ın de kontrolör olarak değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.⁴⁴ Bununla beraber internetteki sonuçlardan silinme talep edecek olanın da kişisel verinin sahibi olduğu açıkça hükme bağlanmıştır.

Unutulma hakkının öznesi ve yükümlüsünün tespitinden sonra kaldırılması talep edilen bağlantıda aranan şartlar diğer bir önemli noktayı oluşturmaktadır. Bu konuya ışık tutan ilk hükümler ABAD tarafından verilen Google kararının gerekçe metninde yer almaktadır.⁴⁵ Metinde geçen birçok hükmün kaynağı olarak da 95/46/EC sayılı Direktif gösterilmiştir. Söz konusu Direktif’e göre adil ve yasal olarak işlenmemiş, meşru amaçlar için toplanmamış ve toplansa dahi bu amacı aşan ve güncel tutulmayan kişisel veriler unutulma hakkı kapsamına girecektir. Unutulma hakkının açık bir şekilde ilk olarak GDPR’de yer aldığından yukarıda bahsedilmiştir. GDPR uyarınca söz konusu kişisel verinin artık işlenmek için gerekli olmaması, veri sahibinin iznini geri çekmesi, işlemeye yönelik meşru bir gerekçenin olmaması ve veri sahibinin itirazda bulunması durumlarında kontrolör, gecikmeye mahal vermeksizin kişisel veriyi silmek zorundadır. Bununla beraber kişisel verinin yasa dışı yollarla işlenmiş olması durumunda da unutulma hakkı söz konusu olacaktır. İngiltere ve Galler Yüksek Mahkemesi yıllar önce adli suçlardan hüküm giymiş olan iki iş adamının Google arama motorunda çıkan sonuçlardan rahatsız olması nedeniyle açtığı davada, “...Suç ve cezalandırmaya ilişkin bilgiler güncelliğini yitirmiş ve ilgisiz hale gelmiştir. NT2 açıkça suçunu kabul etmiş ve pişmanlığını dile getirmiştir. Tekrarlama riskine dair herhangi bir delil yoktur. Şu anki iş faaliyetleri o dönemde gösterdiği alandan oldukça farklıdır. Geçmişteki suç, herhangi birinin şu anda veya gelecekte iş faaliyetlerine katılmaya uygun olup olmadığına ilişkin değerlendirmesiyle çok az alakalıdır. Bu faaliyet hakkında kimsenin uyarılmasına gerçekten ihtiyaç yoktur.” gerekçesiyle karar vermiştir.⁴⁶ Görüldüğü üzere söz konusu metinlerde unutulma hakkının öznesi, yükümlüsü ve kişisel verinin internet erişiminden kaldırılmasına ilişkin diğer şartlar belirtilmiş olup unutulma hakkının çerçevesi çizilmiştir.

2. Sınırları

Unutulma hakkının hukuki çerçevesi çizildikten sonra değinilmesi gereken bir diğer husus diğer haklarla çatışması ve sınırlanmasıdır. Diğer bir deyişle unutulma hakkının uygulanamayacağı haller de mevcuttur. Zira bireyin mahremiyetinin son derece önemli olduğu günümüz hukukunda toplumun bilgi edinme ve bilgiye ulaşma hakkı da bir o kadar önemlidir. Bu bağlamda unutulma hakkının mutlak olarak uygulanmaması gerekmektedir. Bu konuya açıklık getiren GDPR’nin 17/3 maddesine göre unutulma hakkı; silme işleminin ifade özgürlüğünü

⁴⁴ T.C. Adalet Bakanlığı Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü, Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararları, ABAD-C-131/12 *Karar* (Google Spain SL ve Diğer Şirket / Agencia Espanola De Proteccion De Datos (AEPD) ve Diğer).

⁴⁵ Yıldız, Tuba. *Kişilik Hakları Açısından Unutulma Hakkı*, Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2019, s. 108.

⁴⁶ Judiciary of England and Wales, Nt1&NT2 v Google LLC 8 [2018] EWHC 799 (QB), 13 April 2018. <https://www.judiciary.uk/wp-content/uploads/2018/04/nt1-Nnt2-v-google-2018-Eewhc-799-QB.pdf> (Erişim Tarihi: 04.10.2020).

olumsuz etkileyeceği, yasal bir zorunlulukla çelişeceği, halk sağlığı alanında kamu yararına aykırı davranacağı, bilimsel veya tarihi araştırma alanında kamu yararına aykırı hareket edeceği, yasal bir savunma veya diğer yasal hak taleplerinin kullanılması durumlarında uygulanamayabilecektir.⁴⁷ Görüldüğü üzere unutulma hakkı, mutlak veya koşulsuz bir hak olmamakla beraber pek çok istisnası ve sınırlaması vardır.⁴⁸

a. İfade Özgürlüğü ve Bilgi Edinme Hakkının Kullanılması

GDPR'nin 17/3-a maddesine göre unutulma hakkı, ifade özgürlüğü ve bilgi edinme hakkının kullanılması doğrultusunda gerekli olduğu ölçüde uygulanmayacaktır. İfade özgürlüğü, bilgi ve fikirleri açıklama, ulaşma, edinme ve yayma serbestliğini sağlar.⁴⁹ Bunun yanında unutulma hakkı ise dar anlamda bilginin erişimden kaldırılmasıdır. Netice itibarıyla unutulma hakkı ile ifade özgürlüğünün arasında meydana gelen menfaat çatışmasının hangisinin lehine çözümlenmesi gerektiği tartışma konusu olmuştur.⁵⁰ Zira unutulma hakkıyla kişilere tanınan bilginin erişimden kaldırılması hakkı, bilginin yayılması ve dolayısıyla ifade özgürlüğü ile çatışmaktadır. Bu konuya ilk kez açıklık getiren ABAD Google kararında, kişisel mahremiyetin unutulma hakkı kapsamına girebilmesi için arama motorunun ve bilgi alma hakkının genel çıkarlarından daha üstün bir çıkarının olması gerektiği vurgulanmıştır.⁵¹ Bu noktada önemli olan şey ise bahsedilen iki hak arasındaki menfaat dengesini kurabilmektedir. Nitekim somut bir olay karşısında ifade özgürlüğü ve unutulma hakkı arasındaki çıkar üstünlüğünü doğru tespit edebilmek son derece hassas bir konuyu oluşturmaktadır.

GDPR'nin “İşleme ve ifade ve bilgi edinme özgürlüğü” başlıklı 85. maddesinde bu konuya değinilmiştir. Buna göre gazetecilik amaçları ve akademik, sanatsal veya edebi anlatım amaçları doğrultusunda işleme de dahil olmak üzere üye devletler, GDPR uyarınca kişisel verilerin korunması hakkı ile ifade ve bilgi edinme özgürlüğü hakkını kanunla bağdaştırmak durumundadır. Dolayısıyla bahsedilen iki hakka ilişkin üye ülkelerin düzenleme yapması gereği, GDPR hükümlerinin de göz önünde bulundurulması kaydıyla açıkça vurgulanmıştır.⁵² Şu hâlde denilebilir ki unutulma hakkı ve ifade özgürlüğünün dengelenmesinden ve çatışmasından doğacak potansiyel bir problem, her üye ülkenin kendi ayarlayacağı çözüm sistemine bırakılmıştır.⁵³

Unutulma hakkı çerçevesinde kontrolör olarak kabul edilen Google, içerik kaldırma başvuru ekranında veri sahiplerine, silinme talep ettiği bilgiler ile kamunun bu bilgileri edinmesi arasında bir menfaat dengesi kurması gerektiğini belirtmiştir. Bununla beraber terazinin kamu

⁴⁷ Everything You Need to Know About The “Right to be Forgotten”, Section 5: What Information Do You Wish to Erase. <https://gdpr.eu/right-to-be-forgotten/> (Erişim Tarihi: 22.12.2020).

⁴⁸ The right to erasure or right to be forgotten under the GDPR explained and visualized. Caption: The right to be forgotten in conclusion.

⁴⁹ İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi m.19.

⁵⁰ Elmalica, s. 1620.

⁵¹ ABAD-C-131/12 Karar (Google Spain SL ve Diğer Şirket / Agencia Espanola De Proteccion De Datos (AEPD)).

⁵² Soysal, s. 400.

⁵³ Masnick, Mike. “Dear Europe: Please Don't Kill Free Speech In The Name Of Privacy Protection”, May, 2017. <https://www.techdirt.com/articles/20170505/17475037310/> (Erişim Tarihi: 23.12.2020).

yararı kefesinin ağır bastığı durumlarda içerik kaldırma taleplerinin reddedilebileceği açıkça söylenmiştir.⁵⁴ Örneğin mali dolandırıcılık, görevi kötüye kullanma, rüşvet ve benzeri adli suçlarla ilgili bilgiler, kamu menfaatinin ağır basması durumunda kaldırılamayabilecektir. Şu hâlde haklar arasındaki dengenin kurulabilmesi için somut olayların mahiyetine göre karar verilmesi daha doğru olacaktır.

b. Yasal Bir Yükümlülüğe Uyulması, Kamu Yararına Gerçekleştirilen Bir Görevin Yerine Getirilmesi veya Kontrolöre Verilen Resmi Bir Yetkinin Uygulanması

GDPR 17/3-b maddesinde, yasal bir yükümlülüğün yerine getirilmesi amacıyla yapılan veri işleme faaliyetlerinin de bazı durumlarda unutulma hakkı kapsamına girmeyeceği belirtilmiştir. Bu bağlamda unutulma hakkı, kontrolörün tabi olduğu Birlik veya üye devlet hukuku çerçevesinde işleme faaliyeti gerektiren bir yasal yükümlülüğe uygunluk açısından veya kamu yararına gerçekleştirilen bir görevin yerine getirilmesi veya kontrolöre verilen resmi bir yetkinin uygulanması açısından, gerekli olduğu ölçüde uygulanmayacaktır. Bu noktada değinilmesi gereken bir diğer husus da GDPR'nin bir AB düzenlemesi olması sebebiyle, AB mevzuatı veya AB üye devletleri dışındaki devletlerin, iç hukuklarındaki mevzuata dayanan veri işleme faaliyetlerinin bu istisnadan yararlanamayacağıdır.⁵⁵

GDPR'nin “İşleme faaliyetinin hukuka uygunluğu” başlıklı 6/1 maddesinde sırasıyla veri işleme faaliyetini hukuka uygun hale getiren hususlar belirtilmiştir. 6/1-e bendinde, kamu yararına gerçekleştirilen bir görevin yerine getirilmesi veya kontrolöre verilen resmi bir yetkinin uygulanması hususunda işleme faaliyetlerinin gerekli olması durumunda, söz konusu işleme faaliyetinin hukuka uygun olduğu kabul edilmiştir. Bu bağlamda kontrolör olarak kabul edilen arama motorlarının da resmi bir yetkiyi kullanarak işleme faaliyeti gerçekleştirdiği durumlarda hukuka aykırı bir durumdan bahsedilemeyecektir. Ancak işleme faaliyetinin dayanağının AB hukuku veya kontrolörün tabi olduğu üye devlet hukuku ile ortaya koyulması gerekmektedir. Açıklanan bu hususlara uyumlu olarak GDPR'nin 17/3-b maddesinde de vurgulandığı üzere, kamu yararına gerçekleştirilen bir görevin yerine getirilmesi veya kontrolöre verilen resmi bir yetkinin uygulanması açısından unutulma hakkı, gerekli olduğu ölçüde uygulanmayacaktır.

c. Halk Sağlığı Alanındaki Kamu Yararı Halleri

GDPR'nin “Tanımlar” başlıklı 4. maddesinde sağlıkla ilgili veri, gerçek kişinin fiziksel veya ruhsal sağlığına ilişkin kişisel veri olarak tanımlanmıştır. Bununla beraber GDPR'nin 9/1 maddesinde bir gerçek kişinin kimlik teşhisinin yapılması amacıyla genetik veriler ile biyometrik verilerin, sağlık ile ilgili verilerin veya bir gerçek kişinin cinsel yaşamı veya cinsel eğilimine ilişkin verilerin işlenmesi yasaklanmıştır. Ancak söz konusu yasaklara GDPR'nin 9/2 maddesinde bazı istisnalar getirilmiştir. Buna göre tıbbi tanı, sağlık veya sosyal bakım hizmetlerinin veya tedavinin sağlanması ya da sağlık veya sosyal bakım sistemleri ve hizmetlerinin yönetilmesi açısından veri işleme faaliyetlerinin gerekli olması durumunda söz konusu yasakların uygulanmayacağı GDPR'nin 9/2-h maddesinde düzenlenmiştir. Bununla beraber sağlığa yönelik ciddi sınır ötesi

⁵⁴ https://www.google.com/webmasters/tools/legal-removal-request?complaint_type=rtbf&visit_id (Erişim Tarihi: 11.10.2020).

⁵⁵ Soysal, s. 402.

tehditlere karşı koruma sağlanması veya sağlık hizmetleri ve tıbbi ürünler ya da tıbbi cihazlara ilişkin yüksek kalite veya emniyet standartları sağlanması gibi halk sağlığı alanında kamu yararına yönelik olarak işleme faaliyetlerinin gerekmesi durumlarında işlenen verilerin de yasak kapsamında olmadığı konusu GDPR'nin 9/2-i maddesinde düzenlenmiştir. Açıklanan bu düzenlemelere paralel olarak GDPR'nin 17/3-c maddesinde, halk sağlığı alanındaki kamu yararı sebeplerinden dolayı unutulma hakkının gerekli olduğu ölçüde uygulanmayacağından bahsedilmiştir.

d. Kamu Yararına Arşivleme Amaçları, Bilimsel veya Tarihi Araştırma Amaçları ya da İstatistikî Amaçlar

Kişisel verinin korunması hakkının özüne uyulması ve veri sahibinin temel hak ve menfaatlerinin korunması şartıyla kamu yararına yönelik arşivleme amaçları, bilimsel veya tarihi araştırma amaçları ya da istatistikî amaçları doğrultusunda işleme faaliyetleri, GDPR madde 9/2-j uyarınca hukuka uygun olan kişisel veri işleme faaliyeti kapsamına alınmıştır. Bununla beraber GDPR madde 17/3-d uyarınca söz konusu arşivleme faaliyetleri, unutulma hakkının uygulanmayacağı bir diğer durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

GDPR'nin 89/1 maddesinde kamu yararına arşivleme amaçlarının, bilimsel veya tarihi araştırma amaçları ya da istatistikî amaçlar doğrultusunda işleme faaliyetlerinin, veri sahibinin haklarının güvence altına alınmasına tabi olduğuna işaret edilmiştir. Ancak bunun için alınacak tedbirler, verilerin en alt düzeye indirilmesi ilkesi, bir diğer adıyla veri minimizasyonuna uygun olmalıdır. Veri minimizasyonu, veri gizliliğini desteklemek için önceden açıkça belirtilen nedenler için gerekli olmadığı sürece, toplanan ve işlenen verilerin tutulmaması veya daha fazla kullanılmaması gerektiğini belirtir.⁵⁶ Bu bağlamda kamu yararına arşivleme amacıyla yapılan veri işleme faaliyetinin söz konusu ilkeye uyması amacıyla verinin, kişinin teşhis edilmesine olanak sağlama ve kişiyle ilişkilendirilebilir olma durumlarının kaldırılabilmesi veya takma bir ad kullanılarak değiştirilebileceği öngörülmüştür.

Kamu yararına arşivleme faaliyetleri kapsamında veri işleyen resmî kurumların, kamu sektörlerinin veya özel oluşumların, genel kamunun yararı için kalıcı kayıtların edinilmesi, korunması, değerlendirilmesi, düzenlenmesi, açıklanması, iletilmesi, yayılması ve erişimi noktalarında yasal yükümlülüğe sahip olması gerektiği, GDPR'nin 158. gerekçesinde belirtilmiştir. Bununla beraber söz konusu gerekçe maddesinde üye devletlerin, eski totaliter devlet rejimleri altındaki siyasi davranışlara, soykırıma, insanlığa karşı suçlara, özellikle holokost ve savaş suçlarına ilişkin özel bilgiler sağlanması amacıyla arşivleme faaliyetleri yapmasına izin verilmiştir.

GDPR'nin 33. gerekçesinde, bilimsel araştırma amaçları için kişisel veri işlemenin amacının tam olarak belirlenmesinin genellikle mümkün olmadığı vurgulanmıştır. Bu durumda veri öznelerinin, bilimsel araştırma faaliyetleri için kabul görmüş etik standartlara uygun olarak söz konusu araştırmaların belirli alanlarına rıza göstermeleri gerekmektedir. Bu hususa ışık tutan

⁵⁶ Data Minimization GDPR Principles of Processing. <https://www.dataguise.com/gdpr-knowledge-center/data-minimization/> (Erişim Tarihi: 23.12.2020).

diğer bir konu da bilimsel araştırma kapsamının geniş yorumlanması gerektiğini ifade eden 159. gerekçedir. Buna göre bilimsel araştırma çalışmaları teknolojik gelişim, temel araştırma, uygulamalı araştırma ve özel olarak yürütülüp finanse edilen araştırmalar ve hatta halk sağlığı alanındaki kamu yararına yapılan çalışmaları da kapsamaktadır.

e. Yasal İddialarda Bulunulması, Yasal İddiaların Uygulanması veya Savunulması

Unutulma hakkının uygulanmayacağı hallerden sonuncusu olan düzenleme, GDPR 17/3-e maddesinde yer alan yasal iddialarda bulunulması, bu iddiaların uygulanması veya savunulması durumlarıdır. Benzer şekilde GDPR'nin 18. maddesinde veri öznesinin, işleme faaliyetlerinin kısıtlanmasını talep edebileceği durumlar sayılırken, yalnızca veri sahibinin rızası veya yasal iddialarda bulunulması ve bu iddiaların uygulanması ya da savunulmasına yönelik sebepler söz konusu olduğu durumlarda işleme faaliyetinin olabileceğinden bahsedilmiştir. Bir diğer düzenleme ise GDPR 49/1-e maddesinde yer almaktadır. Anılan düzenlemeye göre kişisel verilerin üçüncü bir ülkeye veya uluslararası bir kuruluşa aktarılmasının gerçekleştiği hallerden biri de söz konusu aktarım için yasal iddialarda bulunulması, bu iddiaların uygulanması veya savunulması açısından gerekli olması halidir.

D. Unutulma Hakkının Uygulanması

Veri sorumlusu olan ve kontrolör olarak kabul edilen arama motorları, ABAD Google kararından sonra unutulma hakkını uygulamakla yükümlü kılınmıştır. Bunun sonucunda arama motorları, unutulma hakkının nasıl uygulanacağını ve başvuru usullerini kendileri belirlemişlerdir.⁵⁷ Unutulma hakkının uygulanması konusu incelenirken bu incelemenin Google arama motoru üzerinden yapılması yerinde olacaktır. Zira Google dünya çapında en fazla kullanılan arama motoru olmasının yanı sıra en fazla unutulma hakkı talebiyle karşılaşan ve bu talebi en şeffaf değerlendiren kurumdur.⁵⁸

1. Talep Alma Aşaması

ABAD'ın Mayıs 2014 tarihli unutulma hakkı kararından sonra Google ve diğer arama motorları, unutulma hakkını uygulama yükümlüleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim Google, 29 Mayıs 2014 tarihinden bu yana unutulma hakkı kapsamında başvuru almaktadır.⁵⁹ Bu bağlamda kullanıcıların kendi isimleri ile yaptıkları arama sonuçlarında listelenen bağlantılar güncel ve meşru değilse ve kamu menfaatine yönelik olmayıp adil ve yasal olarak işlenmemiş verilerden oluşuyorsa söz konusu bağlantıların erişimden kaldırılmasını talep hakkı doğacaktır.⁶⁰ Ancak anılan hak oluştuğu takdirde ilgili kişinin bir menfaat dengesi yapması gerekmektedir. Zira Google tarafından hazırlanan talep formunda, başvuru yapılmadan önce ilgili kişinin gizlilik hakkı

⁵⁷ Microsoft'un arama motoru olan Bing, mahkeme kararını uygulamak amacıyla kişisel veri içeren bağlantıları arama sonuçlarından kaldırmak için Google'a benzer bir form yayınlamıştır. Formu detaylı incelemek için bkz: <https://www.bing.com/webmaster/tools/eu-privacy-request> (Erişim Tarihi: 31.10.2020). Aynı şekilde Yahoo arama motoru da her somut olay karşısında kamusal menfaat ve kişisel menfaat arasında bir denge kurarak listeden kaldırma taleplerini değerlendirmektedir, <https://www.zdnet.com/article/bing-and-yahoo-respond-to-right-to-be-forgotten-requests/> (Erişim Tarihi: 31.10.2020).

⁵⁸ **Yavuz**, s.111; <https://firmajans.com.tr/seo/en-cok-kullanilan-arama-motorlari/> (Erişim Tarihi: 31.10.2020).

⁵⁹ Google Şeffaflık Raporu.

⁶⁰ ABAD-C-131/12 Karar.

ile bu verilere erişimde kamu yararının olup olmadığı ve üçüncü kişilerin bu bilgileri yayma hakkı arasında bir denge kurulması gerektiği söylenmiştir.⁶¹ Söz konusu dengenin ilgili kişi aleyhine olması durumunda başvurular reddedilebilecektir.

İçerik kaldırmanın Google bazında kapsamı; Google Arama, Görsel Arama, Video Arama ve Google Haberler’i içermektedir.⁶² Bu anlamda ilgili kişinin adıyla yapılan arama sonuçları, bahsedilen bu dört kategoride kaldırılacaktır. Bu noktada değinilmesi gereken bir husus da kaldırılacak bağlantının yalnızca ilgili kişinin ismiyle yapılan arama sonucunun olduğudur. Örneğin, kişinin bir seyahat sırasında çekilen fotoğrafı, aynı kişinin ismi ile yapılan bir arama sonucunda listeleniyorsa bu bağlantı kaldırılabilir. Ancak seyahat edilen yerin ismi ile yapılan bir arama sonucunda aynı fotoğraf görüntülenebilecektir. Netice itibarıyla kaldırılan bağlantının yalnızca ilgili kişinin ismiyle yapılan aramayla sınırlı kaldığı söylenebilir.

Google, kaldırılması talep edilen bağlantılar için bir başvuru formunu ilgili kişilere sunmaktadır. Bu formda Google tarafından arama sonuçlarından kaldırılması istenen bağlantıların kaldırılma nedenleri, söz konusu bağlantıların linkleri ve başvuran ilgili kişinin başvurduğu ülke gibi çeşitli bilgiler talep edilmektedir. Son olarak başvuru sahibi anılan formu internet üzerinden imzalayarak göndermek suretiyle başvurusunu tamamlamış olacaktır.

2. Değerlendirme Süreci

Google, ilgili kişiler tarafından yapılan tüm listeden kaldırma taleplerini her başvuru üzerine somut olarak değerlendirmektedir. Bu değerlendirme süreci otomatik olarak ya da bir makine tarafından yapılmamaktadır. Google’ın da belirttiği üzere çalışma ekipleri tarafından her başvuru somut olarak değerlendirilmektedir.⁶³ Söz konusu değerlendirme yapılırken Madde 29 Çalışma Grubu’nun⁶⁴ içerik kaldırmaya yönelik yönergeleri de dikkate alınmaktadır. Anılan yönergelerde ilk olarak içerik kaldırma taleplerinin, her somut olay için ayrı bir inceleme konusu yapılması gerektiği yer almaktadır. Google da bu duruma özen göstererek incelemelerini somut olay üzerinde yapmaktadır. Bununla beraber söz konusu yönergede kamunun bilgiye erişim hakkı ile veri sahibinin gizlilik hakkının ihlali arasında meşru bir dengenin kurulması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu ikisi arasında kamunun bilgiye erişim hakkının menfaati daha ağır bastığı takdirde unutulma hakkının kullanılmayacağı söylenmiştir.⁶⁵ Ayrıca veri öznesinin kamuya mal olmuş kişi olması durumunda bu dengenin daha hassas bir şekilde incelenerek kurulması gerekmektedir. Örneğin, Google’a yapılan bir unutulma hakkı başvurusu şu şekildedir. Kamuya mal olmuş eski bir muhabirin 15 yıldan daha önce yargılandığı bir tecavüz suçlaması, muhabir

⁶¹ Kişisel Bilgileri Kaldırmak için Talep Formu.

https://support.google.com/legal/contact/lr_eudpa?product=websearch (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

⁶² Google Şeffaflık Raporu, Aramada içerik kaldırmaya ilişkin Avrupa gizlilik talepleri ile ilgili sıkça sorulan sorular. <https://support.google.com/transparencyreport/answer/7347822> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

⁶³ Google Şeffaflık Raporu, Aramada içerik kaldırmaya ilişkin Avrupa gizlilik talepleri ile ilgili sıkça sorulan sorular.

⁶⁴ Madde 29 Çalışma Grubu, 95/45 sayılı Avrupa Birliği Direktifinin 29. Maddesine göre kurulmuş olup verilerin korunması ile mahremiyeti hakkında görüş ve tavsiye bildirme yetkisini haiz ve bağımsız bir danışma kuruludur, bkz. **Kaya**, Mehmet Bedii. *Unutulma Hakkı*, s. 18. <https://www.mbkaya.com/hukuk/unutulmahakki.pdf> (Erişim Tarihi: 08.11.2020).

⁶⁵ Madde 29, Araştırma Ekibinin Yönergeleri. <https://ec.europa.eu/newsroom/article29/news-overview.cfm> (Erişim Tarihi: 08.11.2020).

beraat etse de o dönem medyada geniş yer tutmuştur. Google ise olayın üzerinden uzun zaman geçmiş olması ve ilgili muhabirin beraat etmesi nedeniyle unutulma hakkından yararlanması kararına varmış ve konu ile alakalı 183 URL’yi arama sonuçlarından kaldırmıştır.⁶⁶ Görüldüğü üzere kamuya mal olmuş kişilerin unutulma hakkından yararlanması diğer kişilere göre daha zor olsa da somut olaydaki gibi özellikler vuku bulduğu takdirde kamuya mal olmuş kişiler de unutulma hakkından faydalanabilmektedir.

Talep formunda yer alan ilgili kişiye ait bilgilerin, bağlantıların kaldırılması kararının verilebilmesi için gerekli tüm bilgileri içermesi gerekmektedir. Söz konusu bilgiler bir karar alınması açısından yeterli olmadığı takdirde bu bilgilere ek ve tamamlayıcı bilgiler talep edilebilmektedir. Zira Google karar verirken başvuru tarafından gönderilen bilgilerden yola çıkmaktadır. Kimi zaman son derece girift konularda başvurular yapılabilmektedir. İşte bu durumda Google’ın sahip olduğu bilgiler herhangi bir kararın verilmesi için yeterli olamayabilmektedir. Netice itibarıyla Google, ilgili kişinin verdiği bilgilere güvenmek durumundadır.⁶⁷

Unutulma hakkının değerlendirilme aşaması, Google açısından zor ve problemlili bir süreçtir.⁶⁸ Bunun sebeplerinden belki de en büyüğü hukuk tarafından büyük önem atfedilen özel yaşamın gizliliği hakkı, kişilik hakkı ve ifade özgürlüğü hakkının bir alanda sıkışmasıdır. Zira bahsedilen bu haklar son derece hassas konuları oluşturmaktadır. Bu noktada Google tarafından yapılan değerlendirmelerin ne kadar hukuki olduğu da bir tartışma konusu oluşturmaktadır.⁶⁹ İşte burada değinmek gerekir ki Google tarafından verilecek bir ret kararında iç hukuktaki mahkemelere yahut ulusal veri koruma ajanslarına başvuru yapılabilmektedir. Kuşkusuz bu merciler tarafından yapılacak bir inceleme, değerlendirmelerin hukukiliği konusunda daha güven verecektir.

Google, başvuruları karara bağlamak için herhangi bir süre belirlememiştir. Başka bir deyişle başvuru yapıldıktan sonra verilen kararı beklemek için bir son tarih bulunmamaktadır. Unutulma hakkı başvurusunun değerlendirilmesi neticesinde Google tarafından üç karar verilmektedir. Bunlar; arama sonuçlarında listelenen bağlantıların kaldırılması kararı, herhangi bir karar verilebilmesi için daha fazla bilginin talep edilmesi ve son olarak başvurunun reddi kararıdır. Nitekim yukarıda da söylendiği gibi başvuruların reddi neticesinde iç hukuktaki mahkemelere yahut ulusal veri koruma ajanslarına başvuru yolu açık kalacaktır.

3. Teknik Uygulama

Unutulma hakkının ilk kez yargı alanında sahneye çıkışı, ABAD’ın bir kararına konu olmasıyla gerçekleşmiştir. Bunun sonucunda hukuk literatürüne kazandırılan bu hak, fertleri ve kurumları da bağlamaya başlamıştır. Zira ABAD tarafından verilen kararlar AB üyesi ülkeler için kesin hüküm teşkil etmekte olup fertler, kurumlar ve ulusal mahkemeler açısından bağlayıcı

⁶⁶ Google Şeffaflık Raporu.

⁶⁷ **Yavuz**, s. 117.

⁶⁸ **Yavuz**, s. 117.

⁶⁹ **Yıldız**, s. 243.

niteliktedir.⁷⁰ Daha açık bir şekilde ifade etmek gerekirse ABAD’ın kararıyla beraber söz konusu unutulma hakkı, ülkelerin iç hukukunda da uygulama alanı bulmaya başlamıştır.

ABAD’ın kararları bağlayıcı niteliktedir. Bu noktada, kararların etkili olduğu coğrafi sınırların belirlenmesi gerekmektedir. ABAD, Avrupa Birliği’nin yargı organıdır. Temel amacı ise Avrupa Birliği hukukunun Avrupa Birliği içerisinde ve her yerde aynı şekilde uygulanmasını sağlamaktır.⁷¹ Unutulma hakkını içeren Google kararı ise ABAD tarafından verilmiştir. Dolayısıyla söz konusu bağlayıcılık, Avrupa Birliği üye devletleri arasında geçerlidir. Ancak uygulanması açısından üye olmayan devletler için bir sınır bulunmamaktadır. Kısaca, Avrupa Birliğine üye olmayan herhangi bir devlet, unutulma hakkını uygulamak konusunda serbestliğe sahiptir.

Unutulma hakkının Avrupa Birliği sınırları içerisinde kalmasının neticesinde Google, söz konusu hakkın bir sonucu olan internetteki bağlantıların erişimden kaldırılması işlemini şu şekilde uygulamaktadır. Örneğin, Fransa’dan bir talep alındığında ve bu talebin sonucu olarak söz konusu URL arama sonuçlarından kaldırıldığında, Fransa’daki internet kullanıcıları hiçbir şekilde ilgili URL’ye erişemeyeceklerdir. Ancak Fransa dışındaki kullanıcılar, Avrupa dışındaki herhangi bir Google Arama adında bu URL’yi görebilecektir.⁷² Başka bir deyişle söz konusu bağlantı kaldırılma işlemi evrensel boyutta bir sonuç doğurmayacaktır. Örneğin, Fransa’dan yapılan talep sonucu bir URL erişimden kaldırılmış olsun. Bu URL’ye Fransa’nın kullanıcıları hiçbir şekilde erişemeyecektir. Ancak Avrupa içerisinde yer alan bir başka Avrupa Birliği üyesi devlet, Google’ın Avrupa dışı bir sürümünü kullanarak bu URL’ye erişim sağlayabilecektir.⁷³ Dolayısıyla Almanya’dan VPN⁷⁴ kullanmak suretiyle Google’ın ABD sunucusuna erişim sağlayan bir kişi, Fransa’da kaldırılan bir bağlantıyı görüntüleyebilecektir. Nitekim Avrupa dışındaki herhangi bir ülkeden söz konusu kaldırılan bağlantıya zaten erişim sağlanabilmektedir. İşte, internet ile birlikte VPN’ye bağlanmanın son derece kolay olduğu günümüz teknolojisinde, içerik kaldırmanın yalnızca Avrupa içinde uygulanması ve bağlantıların kısmen kaldırılması eleştirilere yol açmıştır.⁷⁵ Zira küreselleşen dünyada ülkeler arası bilgi alışverişi artık zor olmamakla beraber unutulma hakkının yerel bazda uygulanması, kişilerin haklarını tamamen tesis edememektedir. Bu bağlamda örneğin, küresel çapta ticaret yapan bir kişi hakkında yapılan asılsız haberlerin yine küresel çapta kaldırılması gerekmektedir. Aksi takdirde unutulma hakkının felsefesi gerçekleşmemiş olacaktır.

⁷⁰ Anadolu, F. Kerim. “Avrupa Birliği Adalet Divanı”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 11, S. 3-4, 2003, s. 371.

⁷¹ T.C. Dışişleri Bakanlığı, Avrupa Birliği Başkanlığı, Bir Bakışta AB/Avrupa Birliğinin Kurumları/Avrupa Birliği Adalet Divanı. https://www.ab.gov.tr/avrupa-birligi-adalet-divani_45632.html (Erişim Tarihi: 11.11.2020).

⁷² Google Şeffaflık Raporu, Aramada içerik kaldırmaya ilişkin Avrupa gizlilik talepleri ile ilgili sıkça sorulan sorular.

⁷³ Yavuz, s. 121.

⁷⁴ Virtual Private Network (sana özel ağ), olmadığımız bir yerdeki fiziksel bir ağa sizi uzaktan bağlar. Örneğin, Almanya’dan VPN’ye bağlanan bir kişi, sanki ABD’de internete giriyormuş gibi görünür. Detaylar için bkz: <https://www.karel.com.tr/blog/5-soruda-vpn-nedir-nasil-calisir> (Erişim Tarihi: 11.11.2020).

⁷⁵ Elmalica, s. 1621; Yavuz, s. 168; Yıldız, s. 238.

Unutulma hakkının her başvuruda küresel olarak uygulanmasının sakıncaları mevcuttur. Arama motorlarının unutulma hakkını küresel bazda uygulaması, unutulma hakkı kavramının bulunmadığı ülkeler açısından ifade özgürlüğü ve bilgiye erişim hakkının ihlal edilmesi anlamına gelebilir.⁷⁶ ABD anayasası, ifade özgürlüğü hakkına son derece ehemmiyet veren anayasaların başında gelmiştir.⁷⁷ Dolayısıyla ABD ile ilgisi olmayan bir kişi hakkında unutulma hakkının küresel bazda uygulanması, ABD hukuku açısından ifade özgürlüğünün sınırlandırılması anlamına gelebilir. Nitekim İspanyol Temyiz Mahkemesi de küresel bazda listeden kaldırmanın, diğer devletlerin egemenlik haklarına müdahale niteliği taşıdığını söylemiştir.⁷⁸ Netice itibarıyla Google, listeden kaldırma kararlarını yerel bazda uygulamaktadır.

IV. UNUTULMA HAKKININ TÜRK HUKUKUNDAKİ GÖRÜNÜMÜ

A. Genel Olarak

Türkiye, internet teknolojilerinin gelişmesine kayıtsız kalmayan ülkeler arasında yer almaktadır. Bunun neticesinde kamu kurumlarından özel kurumlara, internet sitelerinden sosyal medyaya kadar neredeyse tüm veriler online veri tabanlarında tutulmaktadır.⁷⁹ İşte, internetin günlük yaşantıya bu denli sirayet etmesinin neticesinde oluşan kişisel veri kavramını korumak amacıyla birtakım hukuki tedbirler de alınmıştır. Bunların en başında kişisel verilerin korunmasının Anayasa ile güvence altına alınması vardır. Devamında ise söz konusu korumanın en kapsamlı şekilde işlendiği KVKK, 2016 yılında yürürlüğe girmiştir. Bununla beraber 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'da⁸⁰ da aynı amaca hizmet eden hükümler bulunmaktadır. Nihayet internet ortamının içerik sağlayıcısı olan arama motorlarından bağlantı kaldırmanın en özel görünümü olan unutulma hakkı, az önce sayılan düzenlemelerde münferit olarak tanımlanmamıştır. Ancak 5651 sayılı Kanunun sonradan eklenen 9/10 maddesinde, “İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik hakları ihlal edilenlerin talep etmesi durumunda hâkim tarafından, başvuranın adının bu madde kapsamındaki karara konu internet adresleri ile ilişkilendirilmemesine karar verilebilir. Kararda, Birlik tarafından hangi arama motorlarına bildirim yapılacağı gösterilir.” denilmek suretiyle veri sahibinin kişilik hakkını ihlal eden içeriğin yayından çıkarılmasının bir alternatifi olarak veri sahibinin adının, söz konusu bağlantılar ile ilişkilendirilmemesine dair kararın verilebileceği vurgulanarak unutulma hakkına benzer nitelikte bir düzenleme ortaya koyulmuştur. Bununla beraber kararda, Erişim Sağlayıcıları Birliği⁸¹ tarafından hangi arama motorlarına bildirim yapılacağı da yer alacaktır.

⁷⁶ Center for Democracy & Technology. “European Court Limits Right to be Forgotten Delisting to EU Domains.” <https://cdt.org/insights/european-court-limits-right-to-be-forgotten-delisting-to-eu-domains-for-now/> (Erişim Tarihi: 11.11.2020).

⁷⁷ Özsoy, Şule. “Amerika Birleşik Devletleri Hukukunda Düşünceyi Açıklama Hakkına İlişkin Standartlar”, *TBB Dergisi*, S. 56, 2005, s. 46.

⁷⁸ Kaya, s. 87.

⁷⁹ Akyüz Bilge, Canan. *Unutulma Hakkı ve Türk Hukuku'ndaki Görünümü*, T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Tezi, 2019, s. 135.

⁸⁰ Kanun No: 5651, Kabul Tarihi: 04.05.2007, RG: 23.05.2007/26530.

⁸¹ Erişim Sağlayıcıları Birliği, 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 8. Maddesi kapsamı dışındaki erişimin engellenmesi kararlarının uygulanmasını sağlamak üzere 2014'te kurulan bir kuruluştur.

Unutulma hakkının bağlayıcılığı Avrupa Birliği üye devletleri arasındadır. Üye olmayan bir devletin de unutulma hakkını kabul etmesinde veya yargı kararlarına konu etmesinde herhangi bir sakınca yoktur. İşte, Türk hukukunda da durum böyledir. Unutulma hakkı, herhangi bir yasama faaliyeti içerisinde yer almamakla beraber birtakım yargı kararlarına konu olmuştur. Bir başka deyişle unutulma hakkı, bir hak olarak tanımlanmamıştır. Ancak Anayasa mahkemesi ve Yargıtay’ın kişisel mahremiyetle ilgili çeşitli kararlarında kendini göstermiştir. Ayrıca Kişisel Verileri Koruma Kurumunun⁸² bir kararında da unutulma hakkıyla ilgili yapılan başvuruların kurumca sonuca bağlanabileceği söylenmiştir.

B. Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Kararları

Anayasa Mahkemesine 2013 yılında yapılan bir başvurunun⁸³ neticelenmesinde unutulma hakkına atıf yapılmıştır. Söz konusu başvurunun konusu, ulusal bir gazetenin arşivlerinde yer alan haberlerin, başvuru N.B.B.’nin şeref ve itibarını zedelediği yönüyle kaldırılması talebinden ibarettir. Anılan gazetenin internet arşivinde N.B.B. hakkında uyuşturucu kullandığı iddiası ile yürütülen bir dava neticesinde aldığı para cezasına ilişkin üç haber başlığı yayımlanmıştır. Bu haberlerden ikisi 1998 yılında, diğeri ise 1999 yılında yayımlanmıştır. Başvuru N.B.B. ise kamuya mal olmuş bir kişi olmamasına rağmen söz konusu haberlerin arşivlerde yer almasının, aile yaşamı başta olmak üzere iş ve sosyal hayatını olumsuz etkilediğini ileri sürerek haberlerin kaldırılmasını talep etmiştir. Anayasa mahkemesi söz konusu başvuruyu değerlendirirken unutulma hakkı ve Anayasa’nın ilgili hükümlerini ortak bir paydada birleştirmiştir.

“Unutulma hakkı Anayasa’ımızda açıkça düzenlenmemiştir. Bununla birlikte Anayasa’nın “Devletin amaç ve ödevleri” başlığı altında düzenlenen 5. maddesinde “insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak” ifadesi ile devlete pozitif bir yükümlülük yüklemiştir. Bu yükümlülük bağlamında Anayasa’nın 17. maddesinde düzenlenen kişinin manevi bütünlüğü bağlamında şeref ve itibarın korunması hakkı ve Anayasa’nın 20. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı ile birlikte düşünüldüğünde, devletin bireye geçmişte yaşadıklarının başkaları tarafından öğrenilmesi engellenerek “yeni bir sayfa açma” olanağı verme hususunda bir sorumluluğu olduğu açıktır. Özellikle kişisel verilerin korunması hakkı kapsamında kişisel verilerin silinmesini talep edebilme hakkı, kişilerin geçmişlerinde yaşadıkları olumsuzlukların unutulmasına imkân tanımaya kapsamaktadır. Dolayısıyla Anayasa’da açıkça düzenlenmeyen unutulma hakkı, İnternet vasıtasıyla ulaşılabildiği kadar kolay ve dijital hafızada bulunan haberlere erişiminin engellenmesi için Anayasa’nın 5., 17. Ve 20. maddelerinin doğal bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.”

Unutulma hakkının temelinde yatan felsefelerden biri, kişilerin hayat çizgilerini belirlerken geçmişte yaşadığı birtakım olumsuzluklardan bağımsız bir şekilde geleceğe yönelmesidir. Bu da örneğin, internet geçmişinde yer alan onur zedeleyici bir haberin ortadan kaldırılmasıyla mümkündür. Anayasa Mahkemesinin de söz konusu başvuruyu neticelendirirken ortaya koyduğu gerekçe bu şekildedir.

⁸² Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 30 Ocak 2017 tarihinde Türkiye’de kişisel verilerin korunmasını sağlamak ve gözetmek amacıyla kurulmuş olan düzenleyici ve denetleyici bir kurumdur.

⁸³ Anayasa Mahkemesi, Başvuru No: 2013/5633, Karar Tarihi: 03.03.2016, RG: 24.08.2016/29811.

Anayasa Mahkemesine yapılan diğer bir başvurunun⁸⁴ konusu, üst düzey bir belediye çalışanı hakkında yapılan haberlerin, söz konusu çalışanın şeref ve itibarının zedelendiği nedeniyle hakkının ihlal edilmesi iddialarıyla ilgilidir. Bir gazeteci kendisine ait blogspot internet sitesinde, başvuru M.D.’nin hakkında birtakım yazılar yazmıştır. Yazıların içeriğinde üst düzey bir belediye çalışanı olması nedeniyle M.D.’nin, bu nüfuzunu kullanarak ailesinden birtakım kişilere aynı belediyede iş imkânı sağladığı, onların yararına iş alanları ihdas ettiği ve tanıdıklarına belediye bünyesinde iş bulduğu yer almaktadır. Anılan yazılar 2013 ve 2014 tarihlerinde yayımlanmıştır. Bununla beraber gazeteci, facebook hesabında da aynı konulara ilişkin yazılar yazmıştır. Başvurucunun iddiaları ise söz konusu yazıların gerçekliği yansıtmadığı, aynı zamanda iftira ve hakaret içerdiği gerekçesiyle kişilik haklarına saldırı niteliği taşıdığıdır. Anayasa Mahkemesi ise unutulma hakkına atıf yaparak başvuru kamuya mal olmuş kişi niteliğini haiz olduğu, haberlerin gerçekliği yansıttığı ve güncelliğini yitirmediği gerekçeleriyle olayı değerlendirmiştir. Değerlendirmenin bir sonuca ulaşmasındaki en büyük etken ise düşüncüyü açıklama ve yayma hürriyeti ve basın özgürlüğünün, söz konusu olayda kişisel şeref ve itibarın korunmasından daha üstün geldiğidir.

“Devletin, bireyin manevi varlığının bir parçası olan kişisel şeref ve itibara keyfi olarak müdahale etmemek şeklinde negatif yükümlülüğü ve üçüncü kişilerin saldırılarını önlemek şeklinde pozitif yükümlülüğü bulunmaktadır...Anayasa’nın “Düşüncüyü açıklama ve yayma hürriyeti” kenar başlıklı 26. maddesine göre herkes düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir...Haber ve fikirlerin iletilmesinde ve alınmasında önemli bir işlev gören İnternet, Anayasa’nın 26. maddesinde düzenlenen ifade özgürlüğünün güvencesi altındadır...Bu itibarla bir blogspot İnternet sitesinde ve Facebook gibi bir sosyal medya hesaplarında paylaşılan fikirlerin de ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirileceği açıktır...İnternet üzerinde arşiv oluşturma, aktüalitenin ve haberlerin aklanmasına ve erişilebilirliğine büyük ölçüde hizmet etmektedir. Bu nitelikteki arşivler özellikle doğrudan halkın erişimine açık ve genelde ücretsiz olmaları nedeniyle tarih, eğitim ve araştırma faaliyetleri için kaynak sunmaktadır. Bu sebeple...şeref ve itibarın korunmasını isteme hakkı ile ...ifade özgürlüğü ile İnternet haber arşivinin Anayasa’nın 28. maddesinde güvence altına alınan basın özgürlüğü ve bu özgürlükle bağlantılı olarak Anayasa’nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğü arasında... denge kurulması gerekmektedir...Unutulma hakkı, İnternet ortamında haber arşivini koruma altına alan basın özgürlüğünün özüne dokunmayacak ve aynı zamanda hak sahibinin çıkarlarını koruyacak şekilde kullanılmalıdır...unutulma hakkı kapsamında İnternet’ten çıkarılabilmesi için yayının içeriği, yayında kaldığı süre, güncelliğini yitirme, tarihsel bir veri olarak kabul edilmeme, kamu yararına katkısı, haber veya yazıya konu kişinin siyasetçi veya ünlü olup olmadığı, haber veya yazının konusu, bu bağlamda haber ya da yazının olgusal gerçekler veya değer yargısı içerip içermediği, halkın ilgili veriye yönelik ilgisi gibi hususların somut olay açısından incelenmesi gerekliliğini ortaya koymuştur(N.B.B., §50)...Açıklanan nedenlerle başvurunun diğer kabul edilebilirlik

⁸⁴ Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Kararı, 5 Ekim 2017 – G.Y. Başvurusu [2014/16026], <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2014/16026?BasvuruNoYil=2014&BasvuruNoSayi=16026> (Erişim Tarihi: 15.11.2020).

koşulları yönünden incelenmeksizin açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna...”

C. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı

Unutulma hakkının varlığı, Türk hukukunda herhangi bir yasama faaliyeti ile kanunlaştırılmamıştır. Ancak söz konusu hakkın yargı kararlarına konu olması neticesinde örtülü bir kabulden bahsedilebilir. Nitekim Türk hukukunda unutulma hakkıyla ilgili bilinen ilk karar⁸⁵, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından verilmiştir.⁸⁶ Karara konu olan olay, cinsel taciz suçundan şikayetçi olan bir kişinin görülen davasının, söz konusu şikayetçinin ismi kısaltılmadan yahut rumuzlanmadan, bilimsel bir eserin içinde örnek olarak yer etmesidir. Bunun neticesinde davacı, bu durumun kişilik haklarına saldırı niteliğinde olduğunu belirterek dava açmıştır. İlk derece mahkemesinin kararının temyiz edilmesi sonucu dava, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından değerlendirilmiştir. İşte, unutulma hakkına ilk kez bu metinlerde yer verilmiştir. Söz konusu olay karara bağlanırken unutulma hakkının içeriğinden bahsedilerek davacının isminin silinmesi gerektiği söylenmiştir. “...Unutulma hakkı ile geçmişinde kendi iradesi ile veya üçüncü kişinin neden olduğu bir olay nedeni ile kişinin geleceğinin olumsuz bir şekilde etkilenmesinin engellenmesi sağlanmaktadır...Unutulma hakkı; üstün bir kamu yararı olmadığı sürece dijital hafızada yer alan geçmişte yaşanan olumsuz olayların bir süre sonra unutulmasını, başkalarının bilmesini istemediği kişisel verilerin silinmesini ve yayılmasının önlenmesini isteme hakkı olarak ifade edilebilir...davacının isminin rumuzlanmadan kitapta yer almasının unutulma hakkını ve bunun neticesinde özel hayatın gizliliğini ihlal ettiği...tazminat koşullarının gerçekleştiğinin kabulü zorunludur”

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından kaleme alınan gerekçede, “...unutulma hakkı tanımlarına bakıldığında her ne kadar dijital veriler için düzenlenmiş ise de bu hakkın özellikleri ve bu hakkın insan haklarıyla arasındaki ilişkisi dikkate alındığında yalnızca dijital ortamdaki kişisel veriler için değil, kamunun kolayca ulaşabileceği yerde tutulan kişisel verilere yönelik olarak da kabul edilmesi gerektiği açıktır.” denilerek unutulma hakkına dair bir çerçeve çizilmiştir. Ancak söz konusu gerekçe, tanımlanan çerçevenin net olmamasıyla beraber unutulma hakkının bağlantılı olduğu haklar aleyhine genişletildiği şeklinde bir eleştiri almıştır. Zira çevrim dışı ortamda yer alan verilerin bir kişilik hakkını ihlal ettiği durumlarda bu sorunun mahremiyet hakkı ile çözümlenmesi gerektiği görüşü vardır.⁸⁷ Bir diğer eleştiri ise davacının isminin rumuzlanmadan yer aldığı eserin, güncelliğini ve önemini yitirmediği nedeniyle unutulma hakkının bazı unsurlarının gerçekleşmediği ve dolayısıyla kararın unutulma hakkı kapsamında olmadığı görüşüdür.⁸⁸

⁸⁵ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı. E. 2014/56 K. 2015/1679 T. 17.06.2015, <http://kazanci.com.tr/gunluk/hgk-2014-4-56.htm> (Erişim Tarihi: 15.11.2020).

⁸⁶ Çelik, Yeşim. “Özel Hayatın Gizliliğinin Yansıması Olarak Kişisel Verilerin Korunması ve Bu Bağlamda Unutulma Hakkı”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Yıl:8, S. 32, 2017, s. 399.

⁸⁷ Yavuz, s. 99.

⁸⁸ Sözüer, s. 189-190.

D. Kişisel Verileri Koruma Kurumu Kararı

KVKK'nın uygulanması amacıyla kurulan Kişisel Verileri Koruma Kurumu, unutulma hakkı konusunda çeşitli başvurular almış ve bunun neticesinde 23 Haziran 2020 tarihinde bir kurul kararı⁸⁹ vermiştir. Anılan kararda unutulma hakkının kanun tarafından bir tanımlaması olmasa da bu hakkı tesis etmeye yönelik araçların olduğundan bahsedilmiştir. Kararda bu araçlardan, “...örneğin, 5651 sayılı Kanunun özel hayatın gizliliği nedeniyle içeriğe erişimin engellenmesi yönündeki düzenlemesi olabileceği gibi Kanunun silmeyi düzenleyen 7 nci maddesi de olabileceği, bu itibarla, yukarıda yer verilen açıklamalardan hareketle, unutulma hakkının, Anayasanın 20 nci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü ile 6698 sayılı Kanunun 4 üncü, 7 nci ve 11 inci maddelerinde ve Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesinde yer verilen düzenlemelerle iç hukukumuz açısından karşılanabileceği...” şeklinde bahsedilerek unutulma hakkının ayrı bir hak olarak tanımlanmasına gerek olmadığı vurgulanmıştır.

Kurul kararına göre silme, yok etme veya anonim hale getirme ile indeksten çıkarma işlemleri unutulma hakkını uygulamaya yönelik araçlardır. Dolayısıyla unutulma hakkı adı altında gelen başvuruların ne şekilde değerlendirilmesi gerektiği tespit edilmelidir. Unutulma hakkı kanunen bir hak olarak tanımlanmadığı için söz konusu başvuruların indeksten çıkarılma talebi olarak nitelendirildiği kurulca karara bağlanmıştır. Bu bağlamda arama motorlarının veri sorumlusu olarak kabul edildiği ve yaptığı işlemlerin veri işleme faaliyeti olarak değerlendirildiği belirtilmiştir.

Kurul, unutulma hakkının sağladığı internetteki bağlantıların erişimden kaldırılması işlemini halihazırdaki kanun hükümlerine göre tesis edebildiğini söyleyerek unutulma hakkının bir hak olarak tanımlanmasına ihtiyaç olmadığından bahsetmiştir. Ancak unutulma hakkı kapsamına giren konuların, halihazırdaki kanun hükümlerine göre de indeksten çıkarmayı gerektirip gerektirmeyeceğinden bahsetmemiştir. Nitekim unutulma hakkı; arama motorlarında listelenen bağlantıların adil ve yasal olarak işlenmemesi, meşru amaçlar için toplanmaması ve toplansa dahi bu amacı aşır da güncel tutulmaması, veri sahibinin iznini geri çekmesi gibi durumlarda söz konusu olmaktadır.⁹⁰ Ancak kararda adı geçen 5651 sayılı kanunun ilgili maddesinde⁹¹ internet ortamındaki yayının içeriğinin engellenmesi için yalnızca özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmesi şartı aranmıştır. Kararda bahsedilen unutulma hakkını uygulamaya yönelik diğer araçlar ise kişisel verilerin korunmasına ilişkin silme, anonim hale getirme ve imha faaliyetleridir. Bu durumda ise ilgili kişinin verisi yok edilmekte, bir diğer anlamıyla ortadan kaldırılmaktadır. Ancak unutulma hakkı kapsamındaki veriler yalnızca erişimden

⁸⁹ Kişisel Verileri Koruma Kurumu. Kişilerin Ad ve Soyadı ile Arama Motorları Üzerinden Yapılan Aramalarda Çıkan Sonuçların İndeksten Çıkarılmasına Yönelik Talepler ile ilgili olarak Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 23/06/2020 Tarihli ve 2020/481 Sayılı Kararı. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6776/2020-481> (Erişim Tarihi: 14.11.2020).

⁹⁰ Bkz: “Hukuki Çerçeve” adlı başlık.

⁹¹ İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun madde 9/A-1: “İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle özel hayatının gizliliğinin ihlal edildiğini iddia eden kişiler, Kuruma doğrudan başvurarak içeriğe erişimin engellenmesi tedbirinin uygulanmasını isteyebilir.”

kaldırılmaktadır.⁹² Kurul tarafından yapılan bu açıklamalara son olarak, indeksten çıkarılma taleplerine ilişkin yapılacak değerlendirmelerde dikkat edilecek kriterler eklenmiştir.⁹³

SONUÇ

Özel yaşamın gizliliği, hukukun koruduğu en temel haklardan biridir. Bu korumanın kapsamı değişen şartlara göre uyarlanmaktadır. Sanayi devrimi insanların yaşantısını önemli derecede değiştirmiş, şehirleşme ve özel mülkiyet kavramlarına verilen önemi daha da artırmıştır. Bununla beraber özel yaşamın korunması kapsamına mülkiyet hakkı da girmiştir. Sanayi devriminin ortaya çıkardığı diğer bir müessese de basın ve yayındır. Söz konusu müessesenin yaygınlaşmasıyla beraber kişilik hakkı daha da önem kazanmıştır. Zira basın ve yayın faaliyetleriyle beraber insanların özel yaşamlarına müdahale artmıştır. Görüldüğü üzere zamanın getirdiği yenilik ve teknolojiler, hukuk tarafından korunan hakların da kapsamını genişletmektedir.

İnsanlık, tarih boyunca bilgiye sahip olma isteği içerisinde olmuştur. Bilgisayar teknolojilerinin gelişmesi neticesinde ise bilgiye erişim son derece kolaylaşmıştır. Zira bilgisayar aracılığıyla bilgilerin saklanması sabit bellek (harddisk)⁹⁴ üzerine yapıldığı için kullanıcılara, kâğıttan daha makul bir depolama alanı sunulmaktadır. Bunun neticesinde devletler, şirketler ve gerçek kişiler, bilgiye sahip olma isteğini daha da açığa vurmaya başlamıştır. Nihayetinde kişilere ait bilgiler, neredeyse her yerde kayıt altına alınmaktadır. Örneğin kişinin kimlik bilgilerinden sağlık bilgilerine, adres bilgilerinden eğitim bilgilerine kadar birçok veri, yukarıda bahsedilen kişi veya kurumlarca toplanmaktadır. Netice olarak özel yaşamın gizliliği hakkının kapsamı yeniden genişleme alanı bulmuş, bu bağlamda kişisel veriler de hukuken korunma altına alınmıştır. Kişisel verilerin korunması kavramı ilk olarak OECD’de tanımlanmış, sonrasında GDPR ve benzeri uluslararası metinlerde yer almıştır. Söz konusu verilerin iç hukuktaki işleme ve korunma usulleri ise KVKK ile belirlenmektedir.

İnternet, küresel bazda geliştikten sonra matbaa ile yapılan basın ve yayın faaliyetlerinin yerini almıştır. Günümüzde ise sosyal medya denilen eğlence ve bilgi paylaşım amaçlı internet siteleri son derece yaygınlaşmış, adeta her insanın kolaylıkla ulaşım bilgi aktarabileceği bir mekanizma haline gelmiştir. Tüm bu gelişmelerin sonucunda online veri tabanına yüklenen bilgiler her geçen gün daha da artış göstermektedir. İşte bu durumda, özel yaşamın gizliliği hakkının kapsamı yeniden genişlemiştir. Zira internette yer alan kişisel verilerin erişimden kaldırılması olarak tanımlanan unutulma hakkı, özel yaşamın gizliliği hakkının doğal ve güncel bir uzantısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Unutulma hakkı ilk kez ABAD’ın bir kararında kendini göstererek artan bir ivmeyle hukuk literatüründe yer edinmeye devam etmektedir. Görüldüğü üzere hukukun dinamizmi, gelişen dünya şartlarına ayak uydurmak noktasında etkili olmayı sürdürmektedir.

⁹² Kaya, s. 80.

⁹³ Kişilerin Ad ve Soyadı ile Arama Motorları Üzerinden Yapılan Aramalarda Çıkan Sonuçların İndeksten Çıkarılmasına İlişkin Değerlendirmede Dikkate Alınacak Kriterler. <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/68f1fb19-5803-4ef8-8696-f938fb49a9d5.pdf> (Erişim Tarihi: 15.11.2020).

⁹⁴ Sabit disk de denilen, bilgisayarın kendisine yüklenen bilgileri sakladığı, depoladığı donanım. <https://languages.oup.com/google-dictionary-tr/> (Erişim Tarihi: 16.11.2020).

Unutulma hakkı henüz yeni bir müessesedir. Dolayısıyla küresel bazda uygulama alanı bulamamaktadır. Ancak ilk kez Avrupa hukukunda görülmesi nedeniyle söz konusu bölgede geniş bir uygulama alanı bulmaktadır. Unutulma hakkının uygulayıcısı, arama motorlarıdır. Bunu büyük ölçüde Google üstlenmektedir. Google ise herhangi bir unutulma hakkı başvurusunu kabul ettiğinde bu kararı yerel bazda uygulamaktadır. Örneğin, Almanya’da kaldırılan bir bağlantı, Amerika’da yahut Almanya dışındaki bir ülkeden VPN bağlantısı yapılmak suretiyle her yerde görüntülenebilecektir. VPN bağlantısı yapmak son derece kolay bir işlem olduğuna göre, kaldırılan bir bağlantının yalnızca başvuru yapılan ülkede uygulandığı söylenilebilir. Şu hâlde unutulma hakkının sağladığı fayda teoriden uzaklaşmaktadır. Her ne kadar Almanya’daki bir olayla Amerika’daki kişilerin ilgisi olmasa da başvuru yapan kişinin küresel bazda iş yapan bir tacir olduğu durumda unutulma hakkı kendini tam olarak gösteremeyecektir. Örneğin, Amerika ile ticaret yapan bir Alman vatandaşı hakkında yapılan asılsız haberlerin, Google ABD sürümünden kaldırılmaması nedeniyle söz konusu kişinin ticaret hayatının bitmesi istenilmeyen bir durumdur. Bu durumda Google’ın, bağlantı kaldırma işlemini, somut olaya göre küresel yahut yerel bazda uygulaması yerinde olacaktır.

Türk hukukunda unutulma hakkının kanuni tanımlaması henüz yapılmamıştır. Ancak söz konusu hak, yargı kararları ile uygulama alanı bulmuştur. Bu konuda bilinen ilk karar, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından verilmiştir. Bunu takip eden kararlar ise yine Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi tarafından verilmiştir. Anayasa mahkemesinin bir kararında bahsettiği dijital olmayan verilerin de unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesi gerektiği görüşü, doktrinde eleştiri almıştır. Kişisel Verileri Koruma Kurumu, unutulma hakkıyla ilgili verdiği kurul kararında, iç hukuktaki düzenlemelerin unutulma hakkını gerektirmediği, zira unutulma hakkını uygulamaya yönelik olan araçların kanuni düzenlemelerinin mevcut olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla unutulma hakkının kapsamının tespiti yapılmadan, iç hukuktaki; indeksten kaldırma, silme, anonim hale getirme ve imha araçlarıyla uygulanabileceği söylenmiştir. Tüm bu bahsedilenler çerçevesinde, internetin özel yaşama müdahalesinin boyutları ele alındığında, unutulma hakkının aslında bir insan hakkı olduğu ve kişinin manevi varlığını geliştirmesi için devletin gerekli koşulları sağlama yükümlülüğünün bulunduğu düşünüldüğünde, unutulma hakkının ulusal ve uluslararası metinlerde hak ettiği yeri bulması gerekmektedir. Nitekim unutulmamalıdır ki insan unuttur, internet unutmaz.

KAYNAKÇA

Ahi, Şebnem. “Kişilere Kişisel Verileri Üzerinde Kontrol Yetkisi Veren Hak”, *Türkiye Bilişim Derneği Bilişim Kültürü Dergisi*, Yıl:42, S. 161, 2014, s. 94-109.

Akgül, Aydın. “Kişisel Verilerin Korunmasında Yeni Bir Hak: “Unutulma Hakkı” ve AB Adalet Divanı’nın Google Kararı”, *TBB Dergisi*, Dönem: 2016, S. 116, s. 12-38.

Akkurt, Sinan Sami. “17.06.2015 Tarih, E. 2014/4-56, K. 2015/1679 Sayılı Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı ve Mukayeseli Hukuk Çerçevesinde Unutulma Hakkı”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 65, S. 4, 2016, s. 2605-2635.

- Akyüz Bilge**, Canan. *Unutulma Hakkı ve Türk Hukuku'ndaki Görünümü*, T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Anadolu**, F. Kerim. “Avrupa Birliği Adalet Divanı”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 11, S. 3-4, 2003, s. 357-371.
- Çelik**, Yeşim. “Özel Hayatın Gizliliğinin Yansıması Olarak Kişisel Verilerin Korunması ve Bu Bağlamda Unutulma Hakkı”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Yıl:8, S. 32, 2017, s. 387-406.
- Efil**, Alper Yaser. *Özel Hayatın Gizliliğinin İhlali Suçu*, I. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019.
- Elmalıca**, Hasan. “Bilişim Çağının Ortaya Çıkardığı Temel Bir İnsan Hakkı Olarak Unutulma Hakkı”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 65, S. 4, 2016, s. 1603-1636.
- Guadamuz**, Andres. “Developing a Right to be Forgotten”, *EU Internet Law*, November 2017.
- Kaya**, Cemil. “Avrupa Birliği Veri Koruma Direktifi Ekseninde Hassas (Kişisel) Veriler ve İşlenmesi”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. 69, S. 1-2, 2011, s. 317-334; Örneklerle Kişisel Verilerin Korunması, s. 19.
- Kaya**, Mehmet Bedii. *Unutulma Hakkı*, s. 18. <https://www.mbkaya.com/hukuk/unutulmahakki.pdf> (Erişim Tarihi: 08.11.2020).
- Kırık**, Ali Murat. *Yeni Medya Çağı Çerçevesinde Türkiye’de Televizyondan İnternete Dönüşüm ve Sosyal Paylaşım Ağlarında Gençlerin Konumu*, T.C. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı Radyo Televizyon Bilim Dalı Doktora Tezi, 2013.
- Korkmaz**, İbrahim. “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Bir Değerlendirme” *TBB Dergisi*, Dönem: 2016, S.124, s. 82-152.
- Kurt**, Müjde. “Kamuya Mal Olmuş Kişi Kavramı”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 66, S. 3, 2017, s. 581-604.
- Nalbantoğlu**, Seray. “Bir Temel Hak Olarak Unutulma Hakkı”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Yıl:9, S. 35, 2018, s. 583-605.
- Ocak**, Ayşenur. “Hakları Dengelemek: Unutulma Hakkı İfade Özgürlüğüne Karşı”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Yıl: 9, S. 8, 2018, s. 507-535.
- Politou**, Eugenia / **Michota**, Alexandra / **Alepis**, Efthimios / **Pocs**, Matthias / **Patsakis**, Constantinos. “Backups and the Right To Be Forgotten in the GDPR: An Uneasy Relationship”, *Computer Law & Security Review*, Volume 34, Issue 6, December 2018, pp. 1247-1257.

Salihpaşaoğlu, Yaşar / Değirmencioğlu, Burcu. “Unutulma Hakkının Bir “İnsan Hakkı”na Dönüşme Yolculuğu”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 24, S. 2, 2020, s. 361-388.

Soysal, Tamer. “Unutulma Hakkının Avrupa Birliği’nin Genel Veri Koruma Tüzüğü Çerçevesinde İncelenmesi”, *“Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi”*, Yıl: 7, Sayı. 13, s. 339-422.

Sözüer, Eren. *Unutulma Hakkı İnsan Hakları Perspektifinden Bir İnceleme*, I. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017.

Yavuz, Can. *İnternet’teki Arama Sonuçlarından Kişisel Verilerin Kaldırılması Unutulma Hakkı*, I. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.

Yıldız, Tuba. *Kişilik Hakları Açısından Unutulma Hakkı*, Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2019.

İNTERNET KAYNAKLARI

Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Kararı, 5 Ekim 2017 – G.Y. Başvurusu [2014/16026], <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2014/16026?BasvuruNoYil=2014&BasvuruNoSayi=16026> (Erişim Tarihi: 15.11.2020).

Center for Democracy & Technology. “European Court Limits Right to be Forgotten Delisting to EU Domains.” <https://cdt.org/insights/european-court-limits-right-to-be-forgotten-delisting-to-eu-domains-for-now/> (Erişim Tarihi: 11.11.2020).

Convention for The Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data. <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/0900001680078b37> (Erişim Tarihi: 23.12.2020).

Everything You Need to Know About The “Right to be Forgotten”, Section 5: What Information Do You Wish to Erase. <https://gdpr.eu/right-to-be-forgotten/> (Erişim Tarihi: 22.12.2020).

Google Şeffaflık Raporu, Avrupa Gizlilik Yasası Kapsamında İçerik Kaldırma Talepleri. <https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview?hl=tr> (Erişim Tarihi: 27.09.2020).

Guide to the General Data Protection Regulation (GDPR), 2018, s. 10. <https://ico.org.uk/media/for-organisations/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr-1-0.pdf> (Erişim Tarihi: 09.09.2020).

Judiciary of England and Wales, Nt1&NT2 v Google LLC 8 [2018] EWHC 799 (QB), 13 April 2018. <https://www.judiciary.uk/wp-content/uploads/2018/04/nt1-Nnt2-v-google-2018-Ewhc-799-QB.pdf> (Erişim Tarihi: 04.10.2020).

Kişilerin Ad ve Soyadı ile Arama Motorları Üzerinden Yapılan Aramalarda Çıkan Sonuçların İndeksten Çıkarılmasına İlişkin Değerlendirmede Dikkate Alınacak Kriterler.

<https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/68f1fb19-5803-4ef8-8696-f938fb49a9d5.pdf> (Erişim Tarihi: 15.11.2020).

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. Kişilerin Ad ve Soyadı ile Arama Motorları Üzerinden Yapılan Aramalarda Çıkan Sonuçların İndeksten Çıkarılmasına Yönelik Talepler ile ilgili olarak Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 23/06/2020 Tarihli ve 2020/481 Sayılı Kararı. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6776/2020-481> (Erişim Tarihi: 14.11.2020).

Masnack, Mike. “Dear Europe: Please Don’t Kill Free Speech In The Name Of Privacy Protection”, May, 2017. <https://www.techdirt.com/articles/20170505/17475037310/> (Erişim Tarihi: 23.12.2020).

OECD Guidelines on the Protection of Privacy and Transborder Flows of Personal Data. <https://www.oecd.org/internet/ieconomy/oecdguidelinesontheprivacyandtransborderflowsofpersonaldata.htm> (Erişim Tarihi: 10.09.2020).

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı. E. 2014/56 K. 2015/1679 T. 17.06.2015, <http://kazanci.com.tr/gunluk/hgk-2014-4-56.htm> (Erişim Tarihi: 15.11.2020).

https://abgm.adalet.gov.tr/abadaletdivani/belgeler/karar_13.pdf (Erişim Tarihi: 18.09.2020).

<https://www.celilcan.net/google-itibar-yonetimi/> (Erişim Tarihi: 26.09.2020).

<https://firmajans.com.tr/seo/en-cok-kullanilan-arama-motorlari/> (Erişim Tarihi: 31.10.2020).

<https://www.bing.com/webmaster/tools/eu-privacy-request> (Erişim Tarihi: 31.10.2020).

<https://www.bing.com/webmaster/tools/eu-privacy-request> (Erişim Tarihi: 31.10.2020).

<https://www.zdnet.com/article/bing-and-yahoo-respond-to-right-to-be-forgotten-requests/> (Erişim Tarihi: 31.10.2020).

<https://dijilopedi.com/2020-dunya-internet-sosyal-medya-ve-mobil-kullanim-istatistikleri-2-ceyrek/> (Erişim Tarihi: 22.11.2020).

https://support.google.com/legal/contact/lr_eudpa?product=websearch (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

<https://dijilopedi.com/2020-dunya-internet-sosyal-medya-ve-mobil-kullanim-istatistikleri-2-ceyrek/> (Erişim Tarihi: 26.09.2020).

DİĞER KAYNAKLAR

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Mahkeme İçtihadına İlişkin Bilgi Notu, “*Google Spain SL ve Google Inc. / Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) ve Mario Costeja González- C-131/12*”, S. 174, Mayıs, 2014.

Avrupa Parlamentosu’nun ve Avrupa Konseyi’nin kişisel verilerin işlenmesine ilişkin olarak bireylerin korunması ve bu verilerin serbest dolaşımı hakkındaki 1995 tarihli ve 95/46/EC sayılı Yönergesi.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. “Örneklerle Kişisel Verilerin Korunması”, *KVKK Yayınları No:29*, Ankara, 2019.

T.C. Adalet Bakanlığı Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü, Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararları, *ABAD-C-131/12 Karar (Google Spain SL ve Diğer Şirket / Agencia Espanola De Proteccion De Datos (AEPD) ve Diğerleri*.

Türkiye Büyük Millet Meclisi. “Sıra Sayısı: 117, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı (1/541) ve Adalet Komisyonu Raporu”, Yasama Dönemi: 26, Yasama Yılı:1.